

Voorwoord

---

*“Mijn ouders komen echt niet kijken, ze hebben wel wat beters te doen”
(12 jarige deelnemer aan het jongerenwerk)*

Tijdens mijn werkzaamheden als vrijwilliger bij het jongerenwerk hoor ik regelmatig jongeren uitspraken doen met dezelfde strekking als bovenstaande quote. Dit roept vragen bij me op. Is de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk werkelijk ver te zoeken? Waarom komen ouders niet kijken bij een sportactiviteit van hun eigen kind? En waarom is het zo moeilijk om ouders te vinden die willen rijden bij een uitje voor de jongeren? Hebben ouders geen tijd, heeft het niet hun interesse of willen de jongeren zelf niet dat ouders zich bemoeien met hun vrije tijd? Voor het vinden van een antwoord, ben ik mij in mijn afstudeeronderzoek verder gaan verdiepen in de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk. Na vijf maanden hard werken, is het onderzoek afgerond. Vragen zijn beantwoord en vanuit nieuwe inzichten zijn nieuwe vragen ontstaan. Ik wil hiervoor een aantal mensen bedanken die een bijdrage hebben geleverd aan dit afstudeeronderzoek.

Vanuit de Universiteit Utrecht ben ik gedurende mijn afstudeeronderzoek intensief begeleid door Ineke Maas. Ik wil haar bedanken voor de altijd heldere en inhoudelijke feedback die ik tijdens het onderzoek heb gekregen. Haar gestructureerde en zorgvuldige begeleiding heeft bijgedragen aan een voorspoedig verloop van het afstuderen.

Welzijnsorganisatie Tandem ben ik dankbaar voor de prettige samenwerking. Door de stage die zij mij aanboden, was het mogelijk om het jongerenwerk van heel dichtbij mee te maken. Ik wil Ursula Prinsen, productontwikkelaar van Tandem bedanken voor het meedenken over de praktische uitvoer van het onderzoek en het geven van veel waardevolle achtergrondinformatie over jongerenwerk. Daarnaast wil ik alle jongerenwerkers van Tandem bedanken voor de openhartige interviews over hun werk. Hierbij wil ik jongerenwerker Marzouk Mechbal in het speciaal bedanken voor zijn hulp bij het benaderen van ouders en jongeren. Ik heb genoten van de kopjes koffie met Marzouk en de bijbehorende verhalen over zijn ervaringen in het jongerenwerk. Ook wil ik alle ouders en jongeren bedanken die in de interviews of enquêtes hun visie op het jongerenwerk hebben gegeven.

Camiel Margry, juni 2011

Inhoudsopgave

VOORWOORD	1
INHOUDSOPGAVE	2
SAMENVATTING	3
HOOFDSTUK 1: INLEIDING	5
1.1 ACHTERGROND EN PROBLEEMSTELLING	5
1.2 ONTWIKKELINGEN IN HET JONGERENWERK	7
1.3 JONGERENWERK VAN TANDEM	9
1.4 DOEL EN RELEVANTIE VAN HET ONDERZOEK	9
1.5 LEESWIJZER.....	10
HOOFDSTUK 2: THEORETISCH KADER	11
2.1 INLEIDING THEORETISCH KADER.....	11
2.2 DEFINITIEBEPALING	11
2.3 BRUIKBAARHEID VAN ONDERZOEK NAAR OUDERBETROKKENHEID IN HET ONDERWIJS.....	12
2.4 VERWACHTINGEN OVER DE HUIDIGE OUDERBETROKKENHEID.....	13
2.5 VERKLARINGEN VOOR DE MATE VAN OUDERBETROKKENHEID	15
HOOFDSTUK 3: METHODEN VAN ONDERZOEK	23
3.1 METHODOLOGISCHE VERANTWOORDING	23
3.2 DATAVERZAMELING.....	24
3.3 METHODOLOGISCHE KWALITEIT	28
3.4 METHODE VAN ANALYSEREN	30
HOOFDSTUK 4: RESULTATEN	31
4.1 HUIDIGE OUDERBETROKKENHEID BIJ HET JONGERENWERK	31
4.2 VISIE OP DOELEN EN VORMEN VAN OUDERBETROKKENHEID	34
4.3 VERKLARINGEN VOOR DE MATE VAN OUDERBETROKKENHEID	38
4.4 STIMULERENDE EN BELEMMERENDE FACTOREN VOOR OUDERBETROKKENHEID.....	46
HOOFDSTUK 5: CONCLUSIE EN DISCUSSIE	49
5.1 DE HUIDIGE OUDERBETROKKENHEID.....	49
5.2 DE VISIE VAN JONGERENWERKERS, OUDERS EN JONGEREN OP OUDERBETROKKENHEID	49
5.3 VERKLARINGEN VOOR DE MATE VAN OUDERBETROKKENHEID	50
5.4 STIMULERENDE EN BELEMMERENDE FACTOREN VOOR OUDERBETROKKENHEID.....	53
5.5 EVALUATIE VAN ONDERZOEKSOPZET	53
5.6 BELEIDSADVIES	54
BRONNENLIJST	56
BIJLAGEN	60
BIJLAGE A: INTERVIEWHANDLEIDING VOOR JONGERENWERKERS.....	60
BIJLAGE B: INTERVIEWHANDLEIDING VOOR OUDERS	62
BIJLAGE C: VRAGENLIJST JONGEREN	67

Samenvatting

Inleiding: Binnen het jongerenwerk staat tegenwoordig de integrale aanpak van jeugdproblematiek centraal. Ouders zijn hierdoor een belangrijke samenwerkingspartner geworden. De Nijmeegse welzijnsorganisatie Tandem wil daarom de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk stimuleren. In deze studie wordt de huidige ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk in Nijmegen beschreven en de visie van zowel jongerenwerkers, als ouders en jongeren op ouderbetrokkenheid in kaart gebracht. Daarnaast wordt ingegaan op de mechanismen die bepalen of ouders meer of minder betrokkenheid tonen.

Theorie: Aan de hand van typologieën en eerder empirisch onderzoek naar ouderbetrokkenheid in het onderwijs, zijn er verwachtingen geformuleerd over de aanwezige vormen en doelen van ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk. Op basis van het model van Hoover-Dempsey en Sandler (2005) zijn hypothesen geformuleerd over de mechanismen die bepalen of een ouder meer of minder betrokken is.

Methoden van onderzoek: Voor het onderzoek is een kwalitatieve onderzoeksbenadering gehanteerd. Met tien jongerenwerkers en vijftien ouders is een semigestructureerd interview afgenomen. Daarnaast hebben vierentwintig jongeren een enquête ingevuld. De verzamelde informatie geeft een uitgebreid inzicht in de werking van ouderbetrokkenheid, maar kent ook beperkingen. Het aantal respondenten is te klein om de onderzoeksbevindingen te generaliseren naar alle ouders die te maken hebben met het jongerenwerk in Nijmegen. De opgestelde hypothesen worden dan ook niet getoetst, maar dienen ter verduidelijking van de theoretische verwachtingen.

Resultaten en conclusie: Over het algemeen is de huidige ouderbetrokkenheid volgens jongerenwerkers minimaal. De ouderbetrokkenheid bestaat soms uit actief meehelpen, maar beperkt zich volgens hen meestal tot meeleven op afstand. Na het analyseren van de aanwezige ouderbetrokkenheid zijn er vier categorieën van ouderbetrokkenheid te onderscheiden: *structureel actief betrokken*, *incidenteel actief betrokken*, *betrokken op afstand* en *niet of nauwelijks betrokken*. Ouders die niet actief betrokken zijn bij het jongerenwerk, blijken in de thuissituatie vaak wel in meer of mindere mate betrokken te zijn.

Jongerenwerkers hebben met ouderbetrokkenheid vooral een pedagogisch doel voor ogen. Enkele jongerenwerkers zien ook een organisatorisch doel in de vorm van ouders die helpen bij activiteiten. Over het inzetten van ouders bestaan onder de jongerenwerkers echter ook twijfels. Vooral het gebrekkige pedagogisch inzicht van enkele ouders beschouwen zij als een bezwaar. Zowel jongerenwerkers, als ouders en jongeren hebben uiteenlopende visies over de concrete vormgeving

van ouderbetrokkenheid. Voor gezamenlijke activiteiten met ouders en jongeren zijn voor- en tegenstanders te vinden. Bij de jongeren is de houding ten aanzien van ouderbetrokkenheid afhankelijk is van hun leeftijd. In de leeftijden tussen twaalf en vijftien jaar willen veel jongeren niet dat hun ouders aanwezig zijn of meedoen bij activiteiten van het jongerenwerk. Vanaf hun zestiende maakt het de jongeren niet meer zoveel uit als ouders betrokken worden bij het jongerenwerk. Verder blijkt dat jongeren positiever zijn over de situatie waarbij ouders komen kijken bij activiteiten, dan over de mogelijkheid dat ouders actief deelnemen aan activiteiten.

Verschillende achtergrondkenmerken van ouders lijken invloed te hebben op hun betrokkenheid. De beschikbare tijd van ouders werkt volgens zowel jongerenwerkers als ouders door in de mate van ouderbetrokkenheid. Verder zijn er meerdere aanwijzingen dat de specifieke rolopvatting van allochtone ouders een belemmering kan zijn voor hun ouderbetrokkenheid. Ook zeggen ouders eerder betrokkenheid te tonen wanneer zij het gevoel hebben welkom te zijn. Een persoonlijke uitnodiging stimuleert daardoor de ouderbetrokkenheid. Over verschillen tussen vaders en moeders in hun mate van betrokkenheid zijn vanwege de kleine onderzoekspopulatie geen uitspraken te doen.

Beleidsadviezen: In het onderzoek komen verschillende oplossingen naar voren die de ouderbetrokkenheid in de toekomst kunnen stimuleren. Zo is het belangrijk dat de eerste contacten tussen ouders en jongerenwerk al gelegd worden als het kind nog op de basisschool zit. Daarnaast kan de ouderbetrokkenheid worden gestimuleerd door ouders goed te informeren over de activiteiten van het jongerenwerk en ouders te vertellen over de mogelijkheden om betrokken te zijn. Een persoonlijk uitnodiging van de jongerenwerker of van het eigen kind kunnen hierbij een extra stimulans zijn voor ouders.

Het heeft zin om te blijven inzetten op het stimuleren van ouderbetrokkenheid. Het onderzoek toont aan dat er ondanks de verschillende drempels ook kansen liggen om de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk te versterken.

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Achtergrond en probleemstelling

Binnen het jongerenwerk staat tegenwoordig de integrale aanpak van jeugdproblematiek centraal. Van de professionals binnen het jongerenwerk wordt verwacht dat zij niet op hun eigen eilandje blijven werken, maar samenwerking zoeken met partners zoals politie, justitie, jeugdzorg, geestelijke gezondheidszorg en scholen (Ginkel, Noorda & Veenbaas, 2007). Met het overheidsrapport “Operatie Jong” (2003) is de aandacht voor een integrale aanpak in het lokale jeugdbeleid sterk toegenomen (Ewijk, 2010). Inmiddels streven vrijwel alle gemeentes naar een integrale aanpak van jeugdproblematiek (Griensven & Smeets, 2003). In verschillende beleidsnota’s¹ blijkt dat het samenwerken met ouders een belangrijk onderdeel is van een integrale aanpak. Ook de gemeente Nijmegen onderstreept in haar startnotitie voor integraal jeugdbeleid ‘Geen kans onbenut’ (2009) het belang van samenwerken met ouders. De gemeente Nijmegen wil hiermee voorkomen dat er pas contact met ouders wordt gezocht als de problemen met een kind al in een ver gevorderd stadium zijn. De ervaring leert dat het bespreekbaar maken van de problemen makkelijker is als ouders en jongerenwerkers elkaar al kennen.

In de gemeente Nijmegen is welzijnsorganisatie Tandem de grootste aanbieder van jongerenwerk. Tandem presenteerde in 2009 een nieuwe visie op het jongerenwerk in het rapport ‘Naar vernieuwing van het Jongerenwerk in Nijmegen’. De nieuwe visie, gepresenteerd als ‘Jongerenwerk Nieuwe Stijl’ (JNS), stelt de integrale aanpak centraal. Het stimuleren van ouderbetrokkenheid is een belangrijk onderdeel van het JNS. Door ouders te informeren en te betrekken bij het jongerenwerk moeten ze beter op de hoogte raken van wat er speelt bij hun kind en kan er in een positief klimaat naar samenwerking worden gezocht. De rol van het jongerenwerk wordt zo steeds meer die van *buurtpedagoog* (De Winter, 2003). Voor de jongerenwerkers betekent deze aanpak dat zij de ouders van de jongeren meer moeten betrekken bij hun activiteiten. De concrete invulling van ouderbetrokkenheid ligt voor een groot deel bij de jongerenwerkers zelf. De jongerenwerkers en het management van Tandem geven aan dat de concrete invulling van ouderbetrokkenheid zich voortdurend ontwikkelt en dat het een proces is waarin nog veel verbeterd en geleerd kan worden. Tandem biedt haar jongerenwerkers daarom trainingen aan voor het aangaan en onderhouden van contact met ouders. Tandem wil dit ontwikkelingsproces graag ondersteunen met inzichten uit

---

¹ Gemeente Utrecht (2005). *Beleidsnota kinder- en jongerenwerk 2005-2007*. Utrecht.

Gemeente Rotterdam (2005). *Bestuursakkoord Onderwijs en Jeugd – Jongerenwerk in Rotterdam*. Rotterdam.

Gemeente Helmond (2006). *Eindrapport Integraal Jeugdbeleid*. Helmond

wetenschappelijk onderzoek. Met het uitvoeren van dit exploratieve onderzoek naar de ouderbetrokkenheid in het jongerenwerk wordt aan de wens van Tandem tegemoet gekomen. Het onderzoek moet inzichten opleveren over hoe ouderbetrokkenheid in de praktijk werkt en hoe deze volgens de betrokken partijen verbeterd kan worden. In het onderzoek staan vier onderzoeksvragen centraal. De onderzoeksvragen 1 en 2 hebben een beschrijvend karakter. Onderzoeksvragen 3 en 4 hebben een meer verklarende insteek.

De ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk is niet eerder onderwerp geweest van wetenschappelijk onderzoek. Hierdoor is er weinig bekend over hoe het gesteld is met de huidige ouderbetrokkenheid in het jongerenwerk. Onderzoeksvraag 1 heeft daarom als doel de huidige van ouderbetrokkenheid in Nijmegen in kaart te brengen.

Onderzoeksvraag 1: *In hoeverre is er in Nijmegen sprake van ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk?*

De bovenstaande onderzoeksvraag is uiteengelegd in twee deelvragen. De eerste deelvraag gaat in op de mate van betrokkenheid. Deze vraag spitst zich toe op de inschatting van jongerenwerkers. Zij hebben in hun werk direct te maken met ouderbetrokkenheid en kunnen daarom informatie verstrekken over de mate van ouderbetrokkenheid.

Onderzoeksvraag 1A: *In hoeverre is er volgens jongerenwerkers in Nijmegen sprake van ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk?*

Naast het in kaart brengen van de mate van ouderbetrokkenheid kan de ouderbetrokkenheid ook worden beschreven door te kijken naar de verschillende inhoudelijke vormen van ouderbetrokkenheid. De tweede deelvraag kijkt welke vormen van ouderbetrokkenheid er binnen het jongerenwerk te onderscheiden zijn.

Onderzoeksvraag 1B: *Welke vormen van ouderbetrokkenheid zijn er binnen het jongerenwerk in Nijmegen te onderscheiden?*

De ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk wordt, evenals in het onderwijs (Smit, Sluiter & Driessen 2006; De Wit, 2005) op verschillende manieren en grotendeels naar eigen inzicht van de professionals vorm gegeven. Jongerenwerkers, maar ook ouders en jongeren hebben hierdoor waarschijnlijk uiteenlopende visies op de doelen van ouderbetrokkenheid en de vormen om ouderbetrokkenheid te realiseren. Voor het gezamenlijk verbeteren van het jongerenwerk is het van belang dat de visies van de betrokken partijen bekend zijn. Het in kaart brengen van de visies is extra relevant geworden na de veranderingen die in het kader van het JNS zijn ingezet. Eén van de veranderingen is dat ouders tegenwoordig betrokken worden bij de al bestaande band tussen de jongerenwerkers en de jongeren. Hierdoor ontstaat een nieuwe situatie, waarin twee voorheen gescheiden leefwerelden van jongeren worden samen gebracht; de thuissituatie en de activiteiten

van het jongerenwerk. Onderzoeksvraag 2 gaat in op de visie van jongerenwerkers, ouders en jongeren op de doelen en vormen van ouderbetrokkenheid. In deze onderzoeksvraag is, in tegenstelling tot de andere onderzoeksvragen, ook aandacht voor de jongeren omdat hun opstelling de ouderbetrokkenheid kan stimuleren of belemmeren.

Onderzoeksvraag 2: *Wat is de visie van jongerenwerkers, ouders en jongeren op de vormen en de doelen van ouderbetrokkenheid?*

Na de beschrijvende onderzoeksvragen gaan de verklarende onderzoeksvragen 3 en 4 in op de mechanismen achter de betrokkenheid van ouders. Onderzoek naar de ouderbetrokkenheid op scholen toont aan dat achtergrondkenmerken van ouders van invloed zijn op de mate waarin zij betrokken zijn bij het onderwijs van hun kinderen (Smit, Driessen, Slegers & Hoop, 2003). Voor een succesvolle samenwerking tussen school en ouders is het van belang om op de hoogte te zijn en rekening te houden met de culturele, linguïstische en religieuze verschillen (Driessen, 2001; Smit, Sluiter & Driessen, 2006). De gezinssituatie blijkt ook van invloed op de ouderbetrokkenheid. Tweeverdieners met een fulltime baan hebben bijvoorbeeld vaak minder tijd om te participeren bij de schoolactiviteiten van hun kinderen dan ouders die parttime werken (Vogels, 2002). Gezien de vele aanwijzingen dat achtergrondkenmerken van ouders hun betrokkenheid bij het onderwijs beïnvloeden, ontstaat de vraag of dit verband ook bij het jongerenwerk een rol speelt.

Onderzoeksvraag 3: *In hoeverre zijn achtergrondkenmerken van ouders een verklaring voor hun mate van ouderbetrokkenheid bij het jongerenwelzijnswerk?*

De vierde en laatste onderzoeksvraag is een aanvulling op bovenstaande onderzoeksvraag. De onderzoeksvraag gaat in op de factoren die niet direct hoeven samen te hangen met de achtergrondkenmerken van ouders, maar die wel de ouderbetrokkenheid beïnvloeden.

Onderzoeksvraag 4: *Welke factoren stimuleren of belemmeren volgens jongerenwerkers en ouders het succesvol realiseren van ouderbetrokkenheid?*

Voordat de vier onderzoeksvragen in hoofdstuk 2 vanuit een theoretische invalshoek worden benaderd volgt algemene achtergrondinformatie over de ontwikkelingen in het jongerenwerk. Omdat het onderzoek wordt uitgevoerd binnen het jongerenwerk van Tandem wordt er ook aandacht besteed aan hoe Tandem het jongerenwerk vorm geeft.

1.2 Ontwikkelingen in het jongerenwerk

Het jongerenwerk is grotendeels gevormd en gegroeid tijdens de jaren zestig en zeventig (Griensven & Smeets, 2003). De huidige manier van werken en visie van professionals moeten daarom in de context van de ontwikkelingen van de afgelopen vijftig jaar worden geplaatst. Zo lijkt het nastreven van ouderbetrokkenheid tegenwoordig vanzelfsprekend, maar dit is niet altijd zo geweest.

In de jaren zestig en zeventig is het jongerenwerk sterk in omvang gegroeid (Griensven & Smeets, 2003). Het jongerenwerk had in die tijd vooral veel aandacht voor de eigenheid van het jeugdleven (Ewijk, 2010). Inzet van het jongerenwerk was het creëren van een stimulerende omgeving waarin jongeren, zonder inmenging van school en familie volwassen konden worden (Hazekamp & Zande, 1987). Ouders werden hierdoor nauwelijks betrokken bij het jongerenwerk. Binnen het gehele veld van welzijnswerk werd het minder gebruikelijk om mensen te benaderen in hun thuisomgeving (Van der Lans, 2010). Waar welzijnswerkers voorheen nog bij bewoners over de vloer kwamen en hen direct aanspraken, werd het huiselijk domein een symbool voor privacy en zelfbeschikking. Individuele vrijheid werd steeds belangrijker, dus ondersteuning vanuit het welzijnswerk werd niet aan mensen opgelegd (Van der Lans, 2010). In het jongerenwerk waren professionals hierdoor voornamelijk bezig met het aanbieden en optimaliseren van de mogelijkheden tot zelfontplooiing (Ewijk, 2010).

In de jaren tachtig werd de verantwoordelijkheid voor het welzijnswerk ondergebracht bij lokale overheden. De specifieke aandacht voor het jeugd- en jongerenwerk raakte hierdoor wat op de achtergrond. Gemeenten zetten het jongerenwerk in voor bijna alle jeugdproblemen waar de maatschappij mee te maken had. Eenduidigheid in de opvattingen over wat jongerenwerk inhoudt was ver te zoeken (Griensven & Smeets, 2003). In reactie op deze versplintering en de verschillende bezuinigingsmaatregelen binnen het jongerenwerk, presenteerde een werkgroep van jeugdwerkers en jeugdexperts het plan *Bundeling van krachten* (Werkgroep bundeling van krachten, 1986). In het plan riepen zij op tot professionalisering en herprofilering van het jongerenwerk. Zij pleitten ondermeer voor meer doelgerichte activiteiten, het begeleiden van jongeren naar werk, het vormen van sterkere jeugdwerkorganisaties en meer samenwerking met andere partijen die zich bezig houden met jongeren.

Eind jaren negentig kwam het jongerenwerk terug op de politieke agenda en werd de professionalisering daadwerkelijk ingezet (Ewijk, 2010). In het beleid kwam de nadruk te liggen op een consistente en integrale aanpak (Ginkel, Noorda & Veenbaas, 2007). Daarnaast is er een verschuiving van een probleemgeoriënteerde aanpak naar een meer positieve benadering waarin jongeren worden ondersteund bij de ontwikkeling van hun talenten (Ewijk, 2010). Een onderdeel van een integrale aanpak vanuit een positieve benadering is het betrekken van ouders bij het jongerenwerk. Door samenwerking kunnen kind en ouders vroegtijdig worden ondersteund en kunnen ernstige probleemsituaties worden voorkomen. Het contact met ouders is extra relevant geworden door de in 2010 landelijk ingevoerde Verwijsindex Risicjongeren (VIR). De VIR is een landelijke ICT-toepassing waarin professionals een signaal kunnen afgeven als zij zich zorgen maken over een jongere tot drieëntwintig jaar. De verwijsindex brengt risicomeldingen van hulpverleners bij

elkaar en informeert hulpverleners onderling over hun betrokkenheid bij jongeren. Wanneer een risicomelding over een jongere onder de zestien jaar wordt gedaan moet de hulpverlener de ouders hierover informeren.

1.3 Jongerenwerk van Tandem

Het jongerenwerk van Tandem bestaat uit verschillende laagdrempelige voorzieningen voor kwetsbare jongeren in Nijmegen tussen de twaalf en drieëntwintig jaar. Voorzieningen variëren van buurtcentra waar jongeren kunnen ‘chillen’ tot voorlichting over seksualiteit en drugsgebruik en van sportactiviteiten tot individuele begeleiding. Uitgangspunt is dat de activiteiten die georganiseerd worden aansluiten bij de behoeften van de jongeren. Het jongerenwerk gaat daarom uit van een vraaggericht aanbod van activiteiten. Jongeren leggen zelf hun ideeën voor aan de jongerenwerkers en helpen bij het opzetten, voorbereiden en uitvoeren van de activiteiten. Kenmerkend voor het jongerenwerk is dat de procesmatige begeleiding voornamelijk plaats vindt in de vrije tijd van jongeren, in aansluiting op de vier belangrijkste leefgebieden: op straat, op school, in het gezin en op internet. Doel hiervan is om jongeren te stimuleren in hun persoonlijke ontwikkeling en overlastgevend gedrag te voorkomen. Tandem maakt onderscheid in preventief en responsief jongerenwerk en richt zich op vooraf gedefinieerde doelgroepen. De preventieve taak van Tandem richt zich vooral op jongeren die opgroeien in omstandigheden met veel risicofactoren. Deze risicojongeren hebben grotere kans op problemen thuis, op school, met politie en in de vrije tijd, wat kan leiden tot sociale uitsluiting, uitval van school, antisociaal gedrag en het plegen van strafbare feiten. Vooral bij deze groep is een belangrijke opgave van het jongerenwerk om positief gedrag te stimuleren en negatief gedrag waar hun omgeving last van heeft te voorkomen. Doordat het jongerenwerk in direct contact staat met de jongeren en goed weet wat er speelt en onder hen leeft, heeft het een belangrijke advies en signaalfunctie naar partners als politie, gemeente en ouders. Het jongerenwerk heeft een responsieve taak op het moment dat er vanuit bepaalde buurten of bepaalde groepen sprake is van overlast. De doelgroepen waar Tandem zich op richt kunnen gebiedsgebonden zijn (een specifieke wijk) of zijn vast gesteld op basis van een bepaald kenmerk (bijvoorbeeld Marokkaanse jongens).

1.4 Doel en relevantie van het onderzoek

Doel van het onderzoek is het bieden van handvaten voor de beleidsontwikkeling op het gebied van ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk. Het in kaart brengen van de huidige ouderbetrokkenheid is een onderdeel van deze doelstelling. Daarnaast moeten ook de mechanismen die de betrokkenheid van ouders bepalen inzichtelijk worden gemaakt. Door kennis over deze mechanismen ontstaan er mogelijkheden voor maatwerk in het realiseren van ouderbetrokkenheid.

Op basis van de onderzoeksresultaten worden in het afsluitende hoofdstuk beleidsadviezen geformuleerd. Doordat tijdens het onderzoek veelvuldig contact wordt gelegd met Nijmeegse jongerenwerkers, ouders en jongeren levert het onderzoek ook concrete ideeën voor het stimuleren van ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk in Nijmegen.

Het onderzoek heeft naast zijn maatschappelijke relevantie ook voor de wetenschap een toegevoegde waarde. Ouderbetrokkenheid komt regelmatig aan bod in wetenschappelijk onderzoek naar het onderwijs (Smit, Sluiter & Driesen, 2006), maar over de ouderbetrokkenheid in het jongerenwerk is nauwelijks wetenschappelijk onderzoek voorhanden. De ouderbetrokkenheid is tegenwoordig echter wel een thema binnen het jongerenwerk.

1.5 Leeswijzer

In dit hoofdstuk is het onderzoeksthema geïntroduceerd en zijn vier onderzoeksvragen geformuleerd. Op basis van literatuuronderzoek worden in hoofdstuk 2 hypothesen opgesteld over de onderzoeksvragen. Of de geformuleerde verwachtingen ook daadwerkelijk een verklaring zijn voor ouderbetrokkenheid moet blijken uit interviews met jongerenwerkers, ouders en jongeren. De precieze onderzoeksmethode wordt uitvoerig beschreven in hoofdstuk 3. De informatie uit de interviews wordt beschreven en geanalyseerd in hoofdstuk 4. Het afsluitende hoofdstuk 5 bestaat uit de conclusie, discussie en de uit het onderzoek afgeleide beleidsadviezen.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

2.1 Inleiding theoretisch kader

In dit hoofdstuk worden theorieën en eerdere resultaten uit wetenschappelijk onderzoek gebruikt voor het formuleren van verwachtingen en hypothesen over de ouderbetrokkenheid in het jongerenwerk. Het hoofdstuk begint met een definitiebepaling van ouderbetrokkenheid. Voor zover mogelijk wordt hierbij voortgeborduurd op onderzoek naar de ouderbetrokkenheid in het onderwijs. Aan de hand van typologieën en empirisch onderzoek worden vervolgens de mogelijk aanwezige vormen en doelen van ouderbetrokkenheid in het jongerenwerk beschreven. In het laatste deel van het theoretisch kader wordt ingegaan op de mechanismen die de ouderbetrokkenheid beïnvloeden. Over deze mechanismen, die bepalen of een ouder meer of juist minder betrokken is, zijn hypothesen geformuleerd. De hypothesen zijn in dit kwalitatieve onderzoek met een relatief laag aantal respondenten niet toetsbaar. De hypothesen dienen in dit onderzoek als verduidelijking van de theoretische verwachtingen. Het uitgebreide theoretische kader levert bovendien aanknopingspunten op voor een grootschalige kwantitatieve analyse in de toekomst.

2.2 Definitiebepaling

Ouderbetrokkenheid is onderwerp geweest van eerdere wetenschappelijke onderzoeken. Wetenschappelijk onderzoek binnen het onderwijs bespreekt de samenwerking tussen ouders en scholen in termen als: ouderbetrokkenheid (*parental involvement*), ouderparticipatie (*parental participation*) en ouderpartnerschap (*school/family/community partnerships*) (Dom, 2006; Epstein, 1995; Smit, Driessen, Sluiter & Brus, 2008). De begrippen worden vaak door elkaar gebruikt en dekken deels dezelfde lading.

Ouderbetrokkenheid wordt door de werkgroep Ouderbetrokkenheid gedefinieerd als: 'de interesse in het functioneren van het kind op school, in de vorderingen en eventuele problemen' (Smit, Sluiter & Driessen, 2006). Dom (2006) definieert ouderbetrokkenheid als: 'de verschillende vormen waarin en wijzen waarop ouders zich meer of minder actief inzetten of betrokken worden bij activiteiten op school. Daarnaast valt onder ouderbetrokkenheid ook de aandacht voor het leerwerk van de kinderen in thuisomgeving'. Ook de Onderwijsraad (2010) benadrukt dat ouderbetrokkenheid zich niet beperkt tot de schoolomgeving. Betrokkenheid kan ook thuis plaatsvinden, door bijvoorbeeld een kind voor te lezen. Ouderparticipatie definieert de Onderwijsraad als 'de actieve deelname van ouders aan activiteiten op school'. Een vergelijkbare definitie van ouderparticipatie geeft Booijsink (2007): 'de actieve bijdrage van ouders aan het onderwijs van hun kind binnen de school.' De samenwerking tussen ouders en school wordt steeds vaker omschreven in termen van partnerschap (Epstein, 1995; Smit, Sluiter & Driessen, 2006). Ouderpartnerschap draagt verder dan

'ouderbetrokkenheid' of 'ouderparticipatie' (Flentge, 2007). *Partnerschap* betekent niet alleen het bewegen van ouders richting de school, maar ook een beweging van de school richting de thuissituatie (De Wit, 2005). De betrokkenen zijn er in dit proces op uit om elkaar wederzijds te ondersteunen en proberen hun bijdrage zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen, met als doel het leren, de motivatie en de ontwikkeling van leerlingen te bevorderen (Smit, Sluiter & Driesen, 2006). Het organiseren van formele inspraak van ouders is een belangrijk onderdeel van het ouderpartnerschap (Epstein, 1995).

Ondanks de grote overeenkomsten in definities voor de samenwerking met ouders en professionals wordt in dit onderzoek voor de duidelijkheid vanuit één definitie gewerkt. Voor de samenwerkingsrelatie tussen ouders en het jongerenwerk is gekozen voor de term *ouderbetrokkenheid*. Het *betrekken* van ouders bij het jongerenwerk is namelijk de eerste stap waar het jongerenwerk op inzet. De term ouderparticipatie ligt dichtbij ouderbetrokkenheid, maar impliceert in sterkere mate dat ouders *meedoen* ofwel *participeren* bij de activiteiten. Hoewel het participeren in veel gevallen gewaardeerd wordt, is juist betrokkenheid op afstand ook erg waardevol. De term ouderbetrokkenheid doet dus meer recht aan betrokkenheid op afstand waarbij ouders niet actief meedoen aan activiteiten van het jongerenwerk. Het gezamenlijk vormgeven en regelen van formele inspraak van ouders zoals in een partnerschaprelatie is niet aan de orde bij het jongerenwerk. In dit onderzoek hanteren we een definitie van ouderbetrokkenheid die gebaseerd is op de eerder genoemde definitie van Dom (2006):

Ouderbetrokkenheid in het jongerenwerk zijn de verschillende vormen waarin en wijzen waarop ouders zich meer of minder actief inzetten of betrokken worden bij activiteiten binnen het jongerenwerk. Daarnaast valt onder ouderbetrokkenheid ook de aandacht van ouders voor de deelname van hun kinderen aan activiteiten binnen het jongerenwerk.

2.3 Bruikbaarheid van onderzoek naar ouderbetrokkenheid in het onderwijs

Doordat de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk nog weinig aandacht heeft gehad in wetenschappelijk onderzoek, wordt in deze literatuurstudie veelvuldig gebruik gemaakt van onderzoek naar de samenwerkingsrelatie tussen ouders en het onderwijs. Op voorhand zijn er parallellen zichtbaar tussen ouderbetrokkenheid in het onderwijs en ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk. In zowel het onderwijs als het jongerenwerk wordt bijvoorbeeld gewerkt vanuit het idee dat ouderbetrokkenheid positief bijdraagt aan de ontwikkeling van kinderen (Anderson & Minke, 2007; Gutman & Midgley, 2000; Hubberstey, 2001). Ondanks de waarde die wordt gehecht aan ouderbetrokkenheid is er in zowel het onderwijs als in het jongerenwerk (Griensven & Smeets, 2003) veel onduidelijkheid over wat ouderbetrokkenheid nu precies inhoudt (Dom, 2006; Grozier,

2000; Verhoeven, Devos, Stassen & Warmoes, 2003). Verder moet zowel in het onderwijs als in het jongerenwerk bij ouderbetrokkenheid rekening worden gehouden met contexten als gezinssituatie, waarden en normen van de gemeenschap en het schoolklimaat (Manz, Fantuzzo & Power, 2004).

Naast de bovengenoemde overeenkomsten zijn er op voorhand ook verschillen te verwachten tussen de ouderbetrokkenheid in het onderwijs en de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk. Ouders hebben met school een min of meer verplichte relatie omdat kinderen in Nederland tot op achttienjarige leeftijd verplicht naar school gaan. De activiteiten van het jongerenwerk zijn veel vrijblijvender. De jongeren bepalen zelf of ze wel of niet deelnemen aan activiteiten. Het belang van ouders om een vinger aan de pols te houden is bij deze activiteiten minder duidelijk aanwezig dan bij het onderwijs. Er staat bij het jongerenwerk geen diploma op het spel. Daarnaast zijn veel activiteiten gratis en is er voor deelname geen vereiste inschrijving zoals in het onderwijs. Een ander verschil is dat alle ouders in aanraking komen met het onderwijs en dat slechts een kleine, specifieke groep ouders te maken krijgt met het jongerenwerk. Het jongerenwerk richt zich namelijk op probleemjongeren, een groep die ongeveer tien tot vijftien procent uitmaakt van alle jongeren in Nijmegen (Jeugdmonitor Nijmegen, 2008). Onderzoeksresultaten naar ouderbetrokkenheid in het onderwijs gaan niet per definitie op voor de specifieke groep ouders in het jongerenwerk. In de literatuurstudie is rekening gehouden met de bovengenoemde verschillen tussen ouderbetrokkenheid in het onderwijs en ouderbetrokkenheid in het jongerenwerk.

2.4 Verwachtingen over de huidige ouderbetrokkenheid

In deze paragraaf is aan de hand van eerdere onderzoeken een beeld geschetst van de te verwachten ouderbetrokkenheid in het jongerenwerk. De verwachtingen zijn gebaseerd op typologieën en empirische beschrijvingen uit eerder onderzoek naar ouderbetrokkenheid in het onderwijs. De verwachting worden in dit onderzoek niet getoetst, maar zijn richtinggevend voor het verkennen van de huidige ouderbetrokkenheid in het jongerenwerk. Deze paragraaf sluit daarmee aan op de beschrijvende onderzoeksvragen van dit onderzoek.

2.4.1 Verwachte vormen van ouderbetrokkenheid

De vormen van ouderbetrokkenheid in het onderwijs zijn door verschillende onderzoekers beschreven en gecategoriseerd (Epstein, 1995; De Wit, Beek & Van Rooijen, 2007). De categorieën mogen niet gezien worden als een hiërarchische ordening, waarin de ene vorm beter is dan de andere (Verhoeven et al., 2003). De Wit et al. (2007) onderscheiden in het onderwijs vier vormen van ouderbetrokkenheid: *meeleven*, *meehelpen*, *meedenken* en *meebeslissen*. De vier vormen kunnen aansluiten bij het eigen kind als leerling, bij de groep of de klas van hun kind en bij de school als geheel. In het jongerenwerk zijn waarschijnlijk vooral de eerste twee vormen aanwezig omdat de

mogelijkheden voor het *meedenken* en *meebeslissen* vooral bij de professionals liggen. De mogelijkheden voor *meehelpen* bij een activiteit, zoals het rijden bij een uitje of het maken van hapjes, zijn concretere vormen van betrokkenheid en komen daardoor waarschijnlijk vaker voor. Het *meeleven* bij het jongerenwerk kan plaatsvinden door aanwezigheid bij een activiteit, maar ook op afstand in de thuisomgeving. In het onderwijs blijken ouders zich vaak te beperken tot deze vorm van betrokkenheid (Flentge, 2007). Het is goed mogelijk dat ook in het jongerenwerk vooral deze vorm van ouderbetrokkenheid voorkomt. Meeleven vergt relatief weinig actieve binding tussen ouders en het jongerenwerk en past daarmee goed bij het vrijblijvende karakter van het jongerenwerk.

2.4.2 Verwachte doelen van ouderbetrokkenheid

Samenwerking tussen de school en ouders heeft vier hoofddoelen (De Wit et al., 2007). Allereerst moet het de benadering van leerlingen thuis en op school op elkaar afstemmen en optimaliseren (*een pedagogisch doel*). Het toerusten van ouders in hun opvoedingstaak is een tweede doel (*toerustingsdoel*). Ouderbetrokkenheid dient ook een *organisatorisch doel*, namelijk het bijdragen aan het reilen en zeilen van de school. Tot slot is er een *democratisch doel*. Ouders denken en beslissen mee (formeel en informeel) met de school. Daarnaast legt de school verantwoording af over haar werk aan de ouders. Wanneer deze doelstellingen worden vertaald naar de ouderbetrokkenheid in het jongerenwerk valt te verwachten dat de eerste drie doelstellingen ook opgaan voor het jongerenwerk. De eerste twee doelstellingen moeten de opvoeding van het kind verbeteren en er voor zorgen dat jongerenwerkers en ouders een eenduidige lijn trekken in de benadering van het kind. Het organisatorische doel is ook relevant voor het jongerenwerk omdat de vrijwillige inzet van ouders de activiteiten van het jongerenwerk kan ondersteunen. Het is binnen het jongerenwerk nooit gebruikelijk geweest dat ouders meedenken en meebeslissen over het jongerenwerk. De jongerenwerkers hebben met ouderbetrokkenheid dan waarschijnlijk ook geen democratische doel voor ogen. Het meedenken en meebeslissen door de jongeren zelf wordt daarentegen wel gestimuleerd.

2.4.3 Verwachte manier van contact leggen met ouders

Naast de verschillende vormen en doelen van het jongerenwerk is er ook een verwachting uit te spreken over de manier waarop jongerenwerkers ouderbetrokkenheid willen realiseren. Docenten vinden het soms lastig om ouderbetrokkenheid te realiseren waarbij rechtstreekse individuele gesprekken met ouders moeten worden gevoerd (De Wit et al., 2007). De docenten kiezen eerder voor een setting waarbij ouders via activiteitencommissies, ouderpanels of klankbordgroepen bij de school worden betrokken. Bij jongerenwerkers is een zelfde soort strategie te verwachten. Door het organiseren van activiteiten voor alle ouders of de gehele buurt proberen zij indirect contact te leggen met ouders en zicht te krijgen op de thuissituatie van een kind. Het direct benaderen van

ouders kost meer tijd en de drempel voor jongerenwerkers is wellicht hoger omdat het contact leggen minder vrijblijvend is. Tot slot is er nog een verwachting uit te spreken over het betrekken van ouders bij bestaande activiteiten. Jongerenwerkers willen in sommige situaties waarschijnlijk liever dat er geen ouders aanwezig zijn bij de activiteiten. Het betrekken van ouders kan dan de bestaande relatie tussen jongerenwerker en jongere onder druk zetten. Het valt daarom te verwachten dat jongerenwerkers zorgvuldig afwegen wanneer zij ouders wel en niet betrekken bij een activiteit. De jongeren die deelnemen aan het jongerenwerk hebben zelf mogelijk ook invloed op het realiseren van ouderbetrokkenheid. Doordat jongeren in hun pubertijd onafhankelijk van hun ouders willen handelen (Matza, Kupersmidt, & Glenn, 2001) valt te verwachten dat zij hun ouders belemmeren om betrokken te zijn bij het jongerenwerk. Daarnaast willen ze misschien niet dat hun ouders zien hoe zij zich buitenshuis gedragen. Jongeren kunnen de ouderbetrokkenheid bijvoorbeeld belemmeren door flyers van activiteiten voor hun ouders weg te houden, tegen ouders te zeggen dat ze niet welkom zijn of thuis bewust nooit iets vertellen over activiteiten van het jongerenwerk.

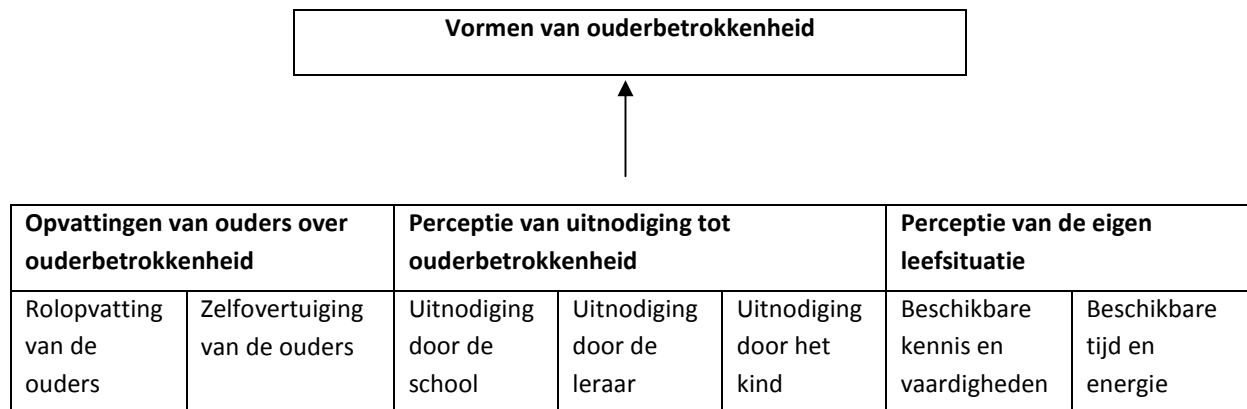
2.5 Verklaringen voor de mate van ouderbetrokkenheid

In het rapport *'Ouders bij de les'* van het Sociaal Cultureel Planbureau (Vogels, 2002) is de betrokkenheid van ouders bij de school van hun kind in kaart gebracht. De mate van betrokkenheid blijkt per groep ouders te variëren. De mate van ouderbetrokkenheid loopt uiteen doordat de ouders een sterk gevarieerde groep vormen (Dom, 2006). De groep ouders bij het jongerenwerk is weliswaar minder gevarieerd dan in het onderwijs, maar ook hier heeft men te maken met verschillende ouders. In deze paragraaf zijn hypothesen geformuleerd over kenmerken van ouders die verklaren of een ouder meer of juist minder betrokken is bij het jongerenwerk.

2.5.1 Theoretisch model van Hoover -Dempsey en Sandler

Het theoretische model van Hoover-Dempsey en Sandler (1995, 1997) gaat in op de factoren die bepalen of ouders wel of niet besluiten om betrokkenheid te tonen bij het onderwijs van hun kind. Het model werd in 2005 door een onderzoeksgroep herzien en op een paar punten aangepast (Hoover-Dempsey, Walker, Sandler, Whetsel, Green, Wilkins, & Closson, 2005). Het vernieuwde model onderscheidt drie hoofdfactoren die de mate van betrokkenheid beïnvloeden. Allereerst spelen de opvattingen van ouders over het belang van ouderbetrokkenheid een bepalende rol (*Parents' Motivational Beliefs*). Een tweede factor is de perceptie van ouders of andere partijen openstaan voor ouderbetrokkenheid (*Parents' Perceptions of Invitations for Involvement from Others*). Een derde en laatste factor is de leefsituatie van ouders (*Parents' Perceived Life Context*). Het volledige model is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1: Theoretisch model van mechanismen achter ouderbetrokkenheid

Bron: Eigen vertaling gebaseerd op het herziende theoretisch model van Hoover-Dempsey et al. (2005).

De drie hoofdfactoren uit het model vormen de theoretische kapstok van dit onderzoek naar de verklaringen van ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk. Per hoofdfactor beschrijft het model verschillende voorspellers van ouderbetrokkenheid. In de volgende paragrafen worden de voorspellers besproken en wordt gekeken of deze ook relevant zijn voor het verklaren van ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk. Op basis van andere onderzoeksliteratuur worden de drie hoofdfactoren aangevuld met andere voorspellers van ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk.

2.5.2 Opvattingen van ouders over ouderbetrokkenheid

De opvattingen van ouders over het belang van ouderbetrokkenheid hebben invloed op de mate waarin ze daadwerkelijke betrokken zijn (Hoover-Dempsey et al., 2005). Onder deze zogenaamde *Motivational Beliefs* vallen in het model de *rolopvatting van ouders* en de *zelfovertuiging van ouders*.

Rolopvatting van ouders

De rol die ouders voor zichzelf zien weggelegd in de opvoeding is sterk bepalend voor hun betrokkenheid bij het onderwijs van hun kind (Hoover-Dempsey et al., 2005). Wanneer ouders het meehelpen en het tonen van interesse in het schoolwerk als een ouderlijke taak beschouwen gaan ouders meer hun best doen om ook daadwerkelijk betrokken te zijn. Verschillende onderzoeken bevestigen deze verwachting. Onderzoek van Vogels (2002) laat bijvoorbeeld zien dat ouders met een confessionele levensstijl sneller geneigd zijn om de verantwoordelijkheid voor het onderwijs van hun kinderen volledig bij de school neer te leggen. Zij zien de directie en leerkrachten als de aangewezen deskundigen aan wie zij het onderwijs over kunnen laten en tonen daarom veel minder betrokkenheid. Onderzoeken van Grozier (2001), Lopez (2001) en Pels (2000) laten ook zien dat traditionele waarden en normen van ouders de ouderbetrokkenheid kunnen belemmeren. Voor de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk speelt de rolopvatting van ouders waarschijnlijk ook een rol. Zodra ouders het als hun taak beschouwen om zicht te hebben op de vrijetijdsbesteding van hun

kind die buiten de thuisomgeving plaatsvindt, gaan zij meer betrokkenheid tonen bij de activiteiten van het jongerenwerk.

Hypothese 1a: De ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk is sterker naarmate ouders het als hun taak beschouwen om zicht te hebben op de vrijetijdsbesteding van hun kinderen buiten de thuisomgeving.

Ouders meten zich een rol aan die gebruikelijk is binnen hun sociale omgeving (Biddle, 1986). Op basis hiervan kan de bovenstaande hypothese worden aangevuld met een specifieke verwachting voor ouders met een niet-westerse allochtone achtergrond. Zij koppelen opvoedingsverantwoordelijkheden in sterkere mate aan de omgeving waarin hun kind zich bevindt. Wat op school gebeurt is de verantwoordelijkheid van school, de politie is verantwoordelijk voor de straat en ouders zijn verantwoordelijk voor de thuissituatie (Driessen & Bezemer, 1999; Van 't Hoff, 1991). Allochtone ouders bemoeien zich hierdoor minder snel met het onderwijs van hun kind, omdat dit grotendeels buiten de thuisomgeving plaats vindt. Het jongerenwerk speelt zich nog meer dan het onderwijs buiten de thuisomgeving af. Het valt daarom te verwachten dat allochtone ouders zich vanwege hun rolopvatting minder snel bezig houden met de activiteiten van hun kind bij het jongerenwerk dan autochtone ouders.

Hypothese 1b: Autochtone ouders beschouwen het eerder als hun taak om zicht te hebben op de vrijetijdsbesteding van hun kinderen buiten de thuisomgeving dan allochtone ouders.

Over verschillen tussen specifieke etnische groepen in hun mate van ouderbetrokkenheid zijn geen hypothesen opgesteld. Het aantal allochtone ouders in dit onderzoek is te klein voor een betrouwbare vergelijking van de verschillende etnische groepen.

Zelfovertuiging van ouders

Een tweede voorspeller van ouderbetrokkenheid die onder de hoofdfactor *Motivational Beliefs* valt is gebaseerd op de self-efficacy theorie van Bandura (1997). De theorie stelt dat het geloof van mensen in hun eigen vermogen om gestelde doelen te verwezenlijken bepalend is voor de uiteindelijke actie die zij ondernemen. Het geloof in de eigen mogelijkheden wordt daarbij versterkt door succeservaringen in soortgelijke situaties (Bandura, 1997). Voor de ouderbetrokkenheid in het onderwijs betekent dit dat wanneer ouders ervan overtuigd zijn dat ze in staat zijn om een bijdrage te leveren aan de schoolsuccessen van hun kind, zij meer betrokkenheid tonen (Hoover-Dempsey et al., 2005). De ouderbetrokkenheid in het jongerenwerk kent mogelijk een soortgelijk mechanisme. Ouders die ervan overtuigd zijn dat ze hun kind positief kunnen beïnvloeden met het tonen van belangstelling voor de vrijetijdsbesteding, tonen ook daadwerkelijk meer betrokkenheid.

Hypothese 2: De ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk neemt toe naarmate ouders er sterker van overtuigd zijn dat zij met het tonen van belangstelling voor de vrijetijdsbesteding hun kind positief kunnen beïnvloeden.

2.5.3 Het uitnodigen van ouders tot betrokkenheid

De tweede hoofdfactor uit het model is de ervaring van ouders dat andere partijen hun betrokkenheid waarderen (*Parents' Perceptions of Invitations for Involvement from Others*). Het model benoemt drie vormen waardoor ouders zich uitgenodigd voelen tot ouderbetrokkenheid. Per vorm is een hypothese over de ouderbetrokkenheid in het jongerenwerk opgesteld. Allereerst is de houding van een school naar ouders toe bepalend voor de uiteindelijke betrokkenheid van ouders (Hoover-Dempsey et al., 2005). Bij een school met een open houding en een klimaat waarin ouders welkom zijn, raken ouders sneller betrokken (Simon, 2004). Bij het jongerenwerk is de houding naar ouders toe eveneens van invloed op hun ouderbetrokkenheid. Wanneer het jongerenwerk in haar organisatie en activiteiten uitdraagt dat zij graag met ouders samenwerkt, voelen ouders zich welkom en gaan zij meer betrokkenheid tonen.

Hypothese 3a: De ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk neemt toe naarmate de organisatie van het jongerenwerk uitdraagt dat ouders welkom zijn bij het jongerenwerk.

Een directe benadering van ouders door docenten beschouwen Hoover-Dempsey et al. (2005) als een tweede vorm van uitnodigen. In het onderwijs blijkt dat de directe uitnodiging van een docent de betrokkenheid van ouders positief stimuleert (Adams & Christenson, 2000). Ook in het jongerenwerk kan de persoonlijke uitnodiging van een jongerenwerker een extra stimulans zijn voor ouders om betrokkenheid te tonen. Het onderstreept dat de professional de betrokkenheid van ouders belangrijk vindt.

Hypothese 3b: De ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk neemt toe naarmate jongerenwerkers ouders persoonlijk uitnodigen tot betrokkenheid.

Een derde vorm van actief uitnodigen om ouders te prikkelen tot betrokkenheid is het uitnodigen via hun eigen kinderen (Hoover-Dempsey et al., 2005). Ouders tonen eerder betrokkenheid als ze weten dat hun kind de betrokkenheid waardeert (Deslandes & Bertrand, 2005). Voor activiteiten in het jongerenwerk valt eenzelfde mechanisme te verwachten. Wanneer een kind zijn of haar ouders persoonlijk uitnodigt voor een activiteit zijn ouders eerder geneigd te komen omdat ze hun kind hiermee een plezier willen doen.

Hypothese 3c: De ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk neemt toe naarmate kinderen hun ouders persoonlijk uitnodigen tot betrokkenheid.

2.5.4 Leefomstandigheden van ouders

De perceptie van de eigen leefomstandigheden (*Parents' Perceived Life Context*) is in het model de derde hoofdfactor die mate van ouderbetrokkenheid bepaalt. De leefomstandigheden worden onderverdeeld in de tijd die ouders hebben en de vaardigheden en kennis van ouders. Aanvullend op het model wordt ook de invloed van de sociaal economische status (SES) van ouders besproken.

De tijd die ouders hebben voor betrokkenheid.

De betrokkenheid van ouders bij het onderwijs is afhankelijk van de tijd en energie die zij hebben om betrokken te zijn (Hoover-Dempsey et al., 2005). Ouders met een fulltime baan hebben bijvoorbeeld minder tijd om betrokken te zijn dan ouders met een parttime baan (Bronneman-Helmers, 1999; Vogels, 2002; Weiss, Mayer, Kreider, Vaughan, Dearing, Hencke & Pinto, 2003). Onderzoek naar het profiel van vrijwilligers laat ook zien dat mensen met een drukke baan minder vrijwilligerswerk doen dan mensen die in deeltijd werken (Bekkers, 2005). De ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk wordt waarschijnlijk eveneens beïnvloed door de beschikbare tijd van ouders. Doordat veel activiteiten bovendien vaak buiten de directe thuisomgeving plaatsvinden, vraagt de betrokkenheid om een extra tijdsinvestering van ouders.

Hypothese 4a: De ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk is sterker onder ouders die parttime werken dan onder ouders die fulltime werken. Ouders die geen betaald werk hebben, zijn sterker betrokken bij het jongerenwerk dan parttime werkende ouders.

De tijd voor betrokkenheid in het jongerenwerk hangt ook samen met de gezinssamenstelling. Onderzoek in het onderwijs laat zien dat de ouderbetrokkenheid minder is in éénoudergezinnen dan in twee-oudergezinnen (Kohl, Lengua & McMahon, 2000). De toegevoegde middelen en stabiliteit in een twee-oudergezin vergroten de mogelijkheden van ouders om betrokken te zijn (Manz et al., 2004). In het jongerenwerk geldt waarschijnlijk eenzelfde mechanisme.

Hypothese 4b: De ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk is sterker in twee-oudergezinnen dan in éénoudergezinnen.

Naast het aantal ouders is ook het aantal kinderen in het gezin van invloed op de beschikbare tijd voor betrokkenheid. De ouderbetrokkenheid in het onderwijs blijkt lager te zijn naarmate ouders voor meerdere kinderen moeten zorgen (Dauber & Epstein, 1989). Bij het jongerenwerk gaat dit mechanisme in minder sterke mate op omdat de deelname van een extra kind aan het jongerenwerk niet altijd een extra tijdsinvestering betekent. Kinderen uit één gezin kunnen in veel gevallen tegelijkertijd deelnemen aan de activiteiten. Het aantal kinderen in een gezin is waarschijnlijk wel op een tegengestelde manier van invloed op de ouderbetrokkenheid. Hoe meer kinderen een gezin telt, des te groter is de kans dat ouders via hun kinderen in aanraking komen met het jongerenwerk.

Ouders gaan waarschijnlijk meer interesse tonen in het jongerenwerk als zij vaker horen over het jongerenwerk en meerdere kinderen van hun deelnemen aan het jongerenwerk.

Hypothese 4c: De ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk neemt toe naarmate een gezin meer kinderen telt.

Kennis en vaardigheden van ouders

Een tweede voorspeller van de ouderbetrokkenheid die Hoover-Dempsey en Sandler onder de leefomstandigheden van ouders scharen zijn de kennis en vaardigheden van ouders. Wanneer de persoonlijke hulpbronnen van een ouder aansluiten bij het onderwijs van het kind is deze ouder eerder geneigd tot het tonen van betrokkenheid. Na toetsing van het model bleken de vaardigheden en kennis van ouders geen noemenswaardige invloed te hebben op de betrokkenheid van ouders (Green, Walker, Hoover-Dempsey & Sandler, 2007). De kennis en vaardigheden van ouders zijn vermoedelijk ook niet relevant voor de ouderbetrokkenheid in het jongerenwerk. Vanwege de vele verschillende manieren waarop ouders betrokken kunnen zijn valt niet te verwachten dat ouders afzien van betrokkenheid, omdat zij denken niet over de juiste kennis of vaardigheden te beschikken. In dit onderzoek wordt daarom niet verder ingegaan op de invloed van kennis en vaardigheden van ouders.

Sociaaleconomische status van ouders

In onderzoeken naar ouderbetrokkenheid bij het onderwijs wordt vaak aandacht besteed aan de invloed van de sociaaleconomische status (SES) van ouders. De SES is een verzamelbegrip voor de relatieve economische en sociale positie van mensen en wordt vaak vastgesteld op basis van opleidingsniveau, inkomensniveau en de beroepsstatus (Bornstein, Hahn, Suwalsky & Haynes, 2003). Uitkomsten van onderzoeken naar de invloed van SES op ouderbetrokkenheid laten een wisselend beeld zien (Fan & Chen, 2001). Uit verschillende beschrijvende onderzoeken blijkt dat ouders met een hogere sociaaleconomische status meer betrokkenheid bij het onderwijs tonen (Fan & Chen, 2001; Smit, Driessen, Slegers & Hoop, 2003; Vogels, 2002). Vogels (2002) draagt een aantal verklaringen aan waarom een zwakkere SES kan leiden tot minder betrokkenheid. Ouders voelen zich vooral bij formelere vormen van betrokkenheid geïntimideerd door hoger opgeleide ouders of leerkrachten en vinden zichzelf niet geschikt om mee te praten over (abstracte) beleidsonderwerpen. Aan de andere kant zijn er ook onderzoeken waarin naar voren komt dat ouderbetrokkenheid niet beïnvloed wordt door de SES van ouders (Bornstein et al., 2003; Hoover-Dempsey & Sandler, 1997). Hoover-Dempsey et al. (2005) hebben ervoor gekozen de SES niet op te nemen in hun model. Deze keuze bleek terecht na latere toetsing van het model (Green et. al., 2007). De toevoeging van de SES had geen significante invloed op de voorspellingswaarde van het model. In het jongerenwerk is de invloed van de SES op de ouderbetrokkenheid waarschijnlijk ook niet eenduidig. Bij de opzet van de

activiteiten in het jongerenwerk wordt meestal juist rekening gehouden met de vaak zwakkere sociaaleconomische positie van de doelgroep. Jongeren en ouders kunnen bijvoorbeeld vaak gratis of tegen een kleine vergoeding deelnemen aan activiteiten. Het opleidingsniveau en de beroepsstatus van ouders speelt waarschijnlijk ook geen bepalende rol in de ouderbetrokkenheid. Bij de benadering van de doelgroep houden professionals rekening met de opvoedkundige en verstandelijke mogelijkheden van ouders. De invloed van de SES is door de laagdrempeligheid van het jongerenwerk waarschijnlijk erg klein. Gezien de zeer kleine kans dat de SES van invloed is op ouderbetrokkenheid is besloten hierover geen hypothese op te stellen.

2.5.5 Overige verwachte verklaringen voor de mate van ouderbetrokkenheid

Naast de factoren die in het model van Hoover-Dempsey en Sandler worden behandeld zijn er een aantal andere verklaringen voor de mate van ouderbetrokkenheid in het jongerenwerk. Allereerst worden in deze paragraaf de verschillen tussen vaders en moeders behandeld. Vervolgens wordt ingegaan op verklaringen voor ouderbetrokkenheid die samenhangen met de kenmerken van de jongere.

Geslacht van de ouders

Het geslacht van een ouder is een bepalende factor voor ouderbetrokkenheid. In het onderwijs zijn moeders in veel gevallen meer betrokken dan de vaders (Vogels, 2002). Hanafin en Lynch (2002) stellen in hun onderzoek naar ouderbetrokkenheid dat *'parental involvement, in reality, usually means mothers' involvement'*. Verschillen ontstaan doordat vaders en moeders er traditiegetrouw vanuit gaan dat ze verschillende ouderlijke rollen vervullen (Wille, 1995), waarbij moeders worden gezien als primaire opvoeders (Aunola & Nurmi, 2005). Dit rolpatroon gaat waarschijnlijk ook op bij de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk. Hierdoor zijn moeders waarschijnlijk meer betrokken bij het jongerenwerk dan vaders. Daarbij komt dat vrouwen om meer tijd te hebben voor hun kinderen, eerder dan mannen kiezen voor deeltijdwerk (Merens, Van den Brakel, Hartgers & Hermans, 2011). Aangezien activiteiten van het jongerenwerk vaak in de namiddag plaatsvinden valt te verwachten dat er meer moeders dan vaders tijd kunnen vrijmaken om betrokken te zijn.

Hypothese 5: Moeders zijn meer betrokken bij het jongerenwerk dan vaders.

Leeftijd van de jongere

In het onderwijs neemt de ouderbetrokkenheid af zodra jongeren van de basisschool overgaan naar het voortgezet onderwijs (Verhoeven et. al., 2003; Vogels, 2002). Deze afname van ouderbetrokkenheid past in de levensfase van de jongere waarin hij of zij steeds onafhankelijker van zijn ouders gaat handelen (Matza et al., 2001). De drang naar onafhankelijkheid in deze levensfase speelt ook door in het jongerenwerk. Jongeren gaan hun vrijetijdsinvulling zelf bepalen en

accepteren hierbij steeds minder inmenging van ouders. Ouders gaan mee in de wensen van hun kind en kiezen ervoor minder betrokken te zijn bij het jongerenwerk.

Hypothese 6: Ouders kiezen ervoor minder betrokken te zijn bij het jongerenwerk vanaf het moment dat hun kind naar de middelbare school gaat.

Geslacht van de jongere

Naast de leeftijd valt ook te verwachten dat het geslacht van een jongere van invloed is op de betrokkenheid van de ouders. Ouders bemoeien zich meer met de vrijetijdsbesteding van hun dochters dan de vrijetijdsbesteding van hun zonen (Svensson, 2004). Pels (2000) signaleert dat vooral in allochtone gezinnen zonen vaak meer vrijheden krijgen dan dochters. Voor het jongerenwerk valt daarom te verwachten dat de ouderbetrokkenheid bij activiteiten voor meisjes groter is dan bij de activiteiten voor jongens.

Hypothese 7: Ouders tonen eerder betrokkenheid bij het jongerenwerk dat zich richt op meisjes, dan bij het jongerenwerk dat zich richt op jongens.

Gedrag van de jongere

Het jongerenwerk wil graag contact met ouders opbouwen voordat een jongere ernstige gedragsproblemen heeft. De ervaring leert dat dit vroegtijdig contact het bespreekbaar maken van problemen in een later stadium vergemakkelijkt. Het is niet zeker dat ouders vervolgens ook willen samenwerken bij het aanpakken van de problemen. Vanuit de theorie zijn er twee houdingen van ouders tegenover het jongerenwerk bij ernstige gedragsproblemen van hun kind te verwachten. Onderzoek in het onderwijs laat zien dat ouders over het algemeen weinig direct contact met de leraar hebben, totdat er problemen zijn met hun kind (Todd & Higgins, 1998). De noodzaak om contact te zoeken met school is voor ouders blijkbaar groter zodra een kind slecht presteert (Smit et al., 2007). In het jongerenwerk is mogelijk sprake van eenzelfde reactie van ouders als de gedragsproblemen van hun kind ernstiger zijn. De betrokkenheid met het jongerenwerk neemt dan toe omdat de jongerenwerker wellicht informatie en verdere hulp aan de ouders kan bieden.

Hypothese 8a: Ouders zoeken meer contact met het jongerenwerk naarmate de gedragsproblemen van hun kind groter zijn.

Een tegengestelde, meer afhoudende reactie van ouders is ook mogelijk. Zo komt in etnografisch onderzoek naar delinquent groepsgedrag van Marokkaanse jongens naar voren dat ouders regelmatig de problemen rondom hun kind ontkennen (De Jong, 2007). Vanuit deze reactie van ouders valt juist te verwachten dat ouders minder te maken willen hebben met het jongerenwerk als er problemen zijn met een kind.

Hypothese 8b: Ouders zoeken minder contact met het jongerenwerk naarmate de gedragsproblemen van hun kind groter zijn.

Hoofdstuk 3: Methoden van onderzoek

De literatuurstudie heeft verwachtingen opgeleverd over de vormen en doelen van ouderbetrokkenheid en hypothesen over de mechanismen die de mate van ouderbetrokkenheid verklaren. In dit hoofdstuk worden de methodes uiteen gezet waarmee de hypothesen en verwachtingen worden onderzocht.

3.1 Methodologische verantwoording

3.1.1 Een kwalitatieve onderzoeksbenadering

Over de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk is nauwelijks wetenschappelijk onderzoek voorhanden. Navraag bij verschillende onderzoeksinstituten² en zoekopdrachten in een digitaal onderzoeksdata-archief³ leverden geen bruikbare kwalitatieve of kwantitatieve onderzoeksgegevens op. De geformuleerde onderzoeksvragen moeten daarom beantwoord worden op basis van nieuw te verzamelen informatie. Voor het analyseren van de mechanismen achter ouderbetrokkenheid is informatie nodig over de inzichten en gedragingen van jongerenwerkers, ouders en van de jongeren zelf. De methode voor dataverzameling moet daarom voldoende ruimte bieden voor concrete voorbeelden, meningen en argumenten van de respondenten. Een kwalitatieve onderzoeksbenadering sluit daarom aan op de wensen ten aanzien van de te verzamelen informatie (Howitt, Cramer, Hermans & Rouckhout, 2007; Maso & Smaling, 1998). Een bijkomend voordeel van een kwalitatieve benadering is dat tijdens het onderzoek ingespeeld kan worden op de antwoorden van respondenten (Maso & Smaling, 1998).

3.1.2 Semigestructureerde interviews

De nodige informatie van ouders en jongerenwerkers is verkregen door het afnemen van semigestructureerde interviews. De onderwerpen van de vragen liggen hierbij vast, evenals de volgorde van de vragen en de manier waarop de vragen gesteld worden ('t Hart et al., 2005). De interviewer heeft echter wel de vrijheid om door te vragen op de antwoorden van geïnterviewden en een vraag over te slaan als deze niet relevant is. De semigestructureerde aanpak is verkozen boven volledig open interviews, omdat de antwoorden achteraf beter onderling te vergelijken zijn. De antwoorden uit volledig gestructureerde interviews zijn nog beter te vergelijken, maar bieden niet genoeg ruimte om in te spelen op de antwoorden van respondenten. Voor het verhogen van de vergelijkbaarheid zijn een paar kwantitatieve elementen aan het onderzoek toegevoegd. Tijdens de

---

² Het Nationaal Jeugd Instituut en onderzoeksbureau Noorda&Co

³ DANS archief (<http://www.dans.knaw.nl/dans>).

interviews zijn vijftien stellingen met gesloten antwoordcategorieën aan de ouders voorgelegd. Aan de jongeren is een enquête met gesloten vragen voorgelegd. Bij de jongeren is het enquêteren verkozen boven het interviewen omdat met de enquêtes in een relatief korte tijd veel jongeren benaderd konden worden en jongeren volledig anoniem hun mening konden geven. Hoewel enquêtes voornamelijk gebruikt worden in kwantitatief onderzoek, past deze onderzoeksmethode ook binnen dit kwalitatieve onderzoek. De enquêteresultaten worden op een kwalitatieve manier geanalyseerd en kunnen daarom beschouwd worden als een gestructureerd interview (Bernard, 2006)

3.2 Dataverzameling

3.2.1 Selectie van respondenten

Voor het onderzoek zijn jongerenwerkers, jongeren die deelnemen aan het jongerenwerk en ouders waarvan de zoon of dochter deelneemt aan het jongerenwerk geïnterviewd. In deze paragraaf is per groep de selectiemethode en het uiteindelijke aantal respondenten beschreven.

Jongerenwerkers

Voor Tandem zijn twintig jongerenwerkers actief in de verschillende wijken van Nijmegen. Hiervan zijn tien jongerenwerkers schriftelijk benaderd voor het afnemen van een interview. Voor het krijgen van een zo volledig mogelijk beeld van het jongerenwerk in Nijmegen, is er bij de selectie van jongerenwerkers op gelet dat ze onderling verschillen van wijk waarin ze werkzaam zijn. Bij de selectie is er ook voor gezorgd dat er jongerenwerkers met verschillende functietaken zijn vertegenwoordigd, zoals het ambulante jongerenwerk, de individuele begeleiding en het accommodatiegerichte jongerenwerk. Uiteindelijk is met alle tien geselecteerde jongerenwerkers een diepte-interview afgenomen.

Selecteren ouders

Na afloop van de interviews met jongerenwerkers is aan hen gevraagd om ouders aan te dragen voor het afnemen van een interview. Hierbij was een voorwaarde dat het kind van de ouder recentelijk heeft deelgenomen aan het jongerenwerk van Tandem. Via de jongerenwerkers zijn tweeëntwintig ouders benaderd voor een interview. Hiervan hebben negen ouders uiteindelijk meegewerkt aan een interview en hadden dertien ouders geen interesse, geen tijd of geen kind dat recentelijk aan het jongerenwerk van Tandem heeft deelgenomen. De interviews met nog zes andere ouders zijn door de interviewer geregeld via eerder geïnterviewde ouders en via een Ouder Kind Centrum. In totaal zijn vijftien ouders geïnterviewd. De ouders zijn gericht geselecteerd op bepaalde achtergrondkenmerken. Het doel van de gerichte selectie is om een zo gevarieerd mogelijke groep

ouders te interviewen, zodat er sprake is van enige variatie op de afhankelijke en onafhankelijke variabelen die in dit onderzoek aan bod komen.

Selectie op de afhankelijke variabele

Aan de jongerenwerkers is expliciet gevraagd naast de al betrokken ouders vooral ook ouders aan te dragen die niet of nauwelijks betrokken zijn. Uiteindelijk zijn er negen ouders geïnterviewd die de jongerenwerkers op voorhand als niet betrokken kenmerkten. Bij zes andere geïnterviewde ouders is de verwachting op voorhand dat ze wel betrokken zijn. Door de gerichte selectie is de uiteindelijke verdeling op de afhankelijke variabele geen representatie van de werkelijke verdeling in de populatie. Hierdoor zijn in dit onderzoek geen stellige uitspraken mogelijk over de mate van ouderbetrokkenheid binnen de gehele groep ouders die te maken hebben met het jongerenwerk in Nijmegen.

Selectie op onafhankelijke variabelen

Bij het selecteren van ouders is op een aantal onafhankelijke variabelen gericht geselecteerd. Allereerst zijn er zowel vaders als moeders gezocht voor de interviews. De groep geïnterviewde ouders bestond uiteindelijk uit vier vaders en elf moeders. Hoewel een gelijke verdeling is nagestreefd bleken moeders sneller hun medewerking toe te zeggen dan vaders. Vaders hadden veelal geen tijd of gaven aan dat de moeder zich het meeste bezighoudt met de opvoeding. Een tweede aandachtspunt bij de selectie was dat er zowel ouders met een zoon, als ouders met een dochter werden benaderd voor een interview. Van de geïnterviewde ouders hebben uiteindelijk negen ouders alleen zonen die deelnemen aan het jongerenwerk, één ouder alleen een dochter en vijf ouders hebben zowel een zoon als een dochter die deelneemt aan het jongerenwerk. Ondanks de gerichte selectie van ouders met een dochter die deelneemt aan het jongerenwerk is het uiteindelijke aantal van zes ouders met een dochter erg laag. Hierdoor zijn er geen uitspraken mogelijk over verschillen in ouderbetrokkenheid bij de activiteiten die zich richten op meisjes en de activiteiten die zich richten op jongens. Bij de selectie is er op gestuurd om zowel autochtone ouders als niet westerse allochtone ouders te interviewen. De doelgroep van het jongerenwerk van Tandem bestaat immers voor zestig procent uit jongeren met een niet westerse allochtone achtergrond. De uiteindelijke groep geïnterviewde ouders bestaat uit vijf autochtonen en tien allochtonen. In de groep allochtone ouders zijn verschillende nationaliteiten vertegenwoordigd. Zo zijn er interviews afgenomen met ouders met een Marokkaanse, Turkse, Armeense, Somalische, Arubaanse en Antilliaanse achtergrond.

In tabel 1 is de uiteindelijke verdeling van geïnterviewde ouders weergegeven op de variabelen waarop is geselecteerd. De verdeling op de overige onafhankelijke variabelen is tijdens de interviews

naar voren gekomen. De verdeling van ouders op deze variabelen wordt vermeld in het resultatenhoofdstuk.

Tabel 1: Overzicht geïnterviewde ouders

	N
Op voorhand ingeschatte betrokkenheid van ouders	
<i>betrokken</i>	6
<i>niet/nauwelijks betrokken</i>	9
Geslacht geïnterviewde ouder	
<i>vader</i>	4
<i>moeder</i>	11
Geslacht kinderen van ouder	
<i>alleen zoon(en)</i>	9
<i>alleen dochter(s)</i>	1
<i>zoon(en) en dochter</i>	5
Allochtone ouders en autochtone ouders	
<i>autochtoon</i>	5
<i>niet westers allochtoon</i>	10
Totale N	15

Bron: Eigen dataverzameling

De verschillende wijken van Nijmegen

Behalve aandacht voor de in tabel 1 genoemde variabelen is er bij de selectie van respondenten ook op gelet dat ouders uit verschillende wijken van Nijmegen afkomstig zijn. Het jongerenwerk in Nijmegen verschilt soms per wijk. In de ene wijk zijn bijvoorbeeld meer activiteiten dan in een andere wijk. Het is mogelijk dat dit de ouderbetrokkenheid beïnvloedt. De groep van vijftien ouders die zijn geïnterviewd is te klein om wijkspecifieke invloeden aan te tonen. Door uiteindelijk ouders uit acht verschillende wijken⁴ te interviewen, ontstaat er wel een gevarieerd beeld van de verschillende opvattingen en gedragingen van ouders in relatie tot de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk.

Selecteren jongeren

Voor het inzichtelijk maken van de houding van jongeren ten aanzien van ouderbetrokkenheid is gedurende een week aan alle jongeren die de inloop van het jongerencentrum in Neerbosch-Oost bezochten een vragenlijst voorgelegd. In totaal waren er die betreffende week ongeveer zeventig verschillende jongeren aanwezig. De vragenlijst is uiteindelijk door vierentwintig jongeren ter plekke ingevuld. De respons op de enquête komt hiermee uit op vierendertig procent. Bij het invullen van

⁴ Hatert, Kolpingbuurt, Lindenholt, Meijhorst, Neerbosch Oost, Oud-West, Willemskwartier en Zwanenveld. Relatief veel geïnterviewde ouders (6) wonen in Neerbosch-Oost doordat de jongerenwerkers daar veel ouders hebben aangedragen.

de enquête is er op toegezien dat de jongeren de vragen zelfstandig beantwoordden. Vanwege de beperkt beschikbare tijd is gekozen om de enquêtes binnen één jongerencentrum af te nemen en daar een zo hoog mogelijke respons te realiseren van een groep met gevarieerde leeftijden. Doordat de enquête in één jongerencentrum is afgenomen, kan niet met zekerheid worden gesteld dat de resultaten opgaan voor alle jongeren die deelnemen aan het jongerenwerk. De in Neerbosch-Oost geënuquëteerde jongeren geven echter wel een indicatie van de mogelijke invloed van jongeren op de betrokkenheid van hun ouders. De enquête is niet afgenomen bij de meidenclub van het jongerencentrum omdat deze een aantal weken achtereen geen doorgang kon vinden. Hierdoor kan alleen iets worden gezegd over de houding van jongens ten aanzien van ouderbetrokkenheid.

3.2.2 Constructie van de interviewhandleidingen en enquête

Voor het afnemen van de interviews met jongerenwerkers en met ouders zijn interviewhandleidingen opgesteld. Voor de jongeren is een korte enquête opgesteld. Een interviewhandleiding biedt houvast bij het interviewen en de interviewer kan controleren of de belangrijkste onderwerpen voor het beantwoorden van de probleemstelling aan bod komen (Baarda, de Goede & Teunissen, 2005). De opbouw van beide handleidingen en de enquête is hieronder toegelicht. De volledige interviewhandleidingen en enquête zijn opgenomen als bijlage op bladzijde zestig.

Interviewhandleiding jongerenwerkers

Het interview met jongerenwerkers bestaat volledig uit open vragen. De jongerenwerkers hebben hierdoor veel ruimte om de eigen mening kenbaar te maken en aanvullende informatie te geven. Achtereenvolgens zijn vijf blokken met vragen voorgelegd aan de jongerenwerkers. De eerste twee blokken gaan in op de taken van de jongerenwerker en de huidige mate van ouderbetrokkenheid bij deze taken. In het derde blok wordt naar de visie op ouderbetrokkenheid gevraagd. De laatste drie blokken vragen naar mogelijke verklaringen voor ouderbetrokkenheid en de factoren die volgens de jongerenwerkers de betrokkenheid van ouders belemmeren of juist stimuleren.

Interviewhandleiding ouders

De handleiding voor het interviewen van de ouders is opgebouwd uit vier blokken met open vragen. In het eerste blok worden vragen gesteld over de eerste kennismaking met Tandem en naar wat de respondent weet over het jongerenwerk. Deze vragen leveren nieuwe informatie op, maar controleren ook of de al bekende informatie over de relatie tussen respondent en het jongerenwerk klopt. Het tweede blok gaat dieper in op het deelnemen aan activiteiten en het helpen bij activiteiten. Het derde blok bestaat uit vragen naar de mening van de respondenten over het jongerenwerk. Hierbij wordt ook gevraagd naar de verwachtingen van ouders ten aanzien van het

jongerenwerk. In het vierde blok wordt, indien dit nog niet eerder naar voren gekomen is tijdens het interview, gevraagd naar de achtergrondkenmerken van de ouders. Onder achtergrondkenmerken vallen ondermeer de arbeidssituatie en de gezinssituatie. Naast de open vragen worden ook stellingen voorgelegd waarop de respondent kan aangeven in hoeverre hij of zij het daarmee eens of oneens is. De stellingen gaan in op de rol die ouders voor zichzelf zien weggelegd als het om betrokkenheid bij het jongerenwerk gaat. De stellingen geven de respondenten de ruimte om een antwoord te geven zonder dat dit hoeft te worden toegelicht aan de interviewer. Hiermee wordt voorkomen dat de respondent bij gevoelige vragen zich gedwongen voelt om sociaal wenselijk te antwoorden. Een bijkomend voordeel van de stellingen is dat de antwoorden van respondenten goed onderling te vergelijken zijn doordat de respondenten dezelfde antwoordschaal hanteren.

Enquête jongeren

De jongeren is een enquête met elf gesloten vragen voorgelegd. Door de enquête kort te houden en te werken met simpele, gesloten vragen is getracht de respons zo hoog mogelijk te krijgen. Met het benadrukken van de anonimiteit is geprobeerd een extra drempel tot invullen weg te nemen. In de enquête wordt naar een paar achtergrondkenmerken gevraagd, zoals leeftijd en de frequentie van bezoek aan het jongeren centrum. De overige vragen gaan in op de houding van jongeren ten aanzien van de aanwezigheid of deelname van ouders bij activiteiten van het jongerenwerk.

3.2.3 Verloop van interviews en het afnemen van enquêtes

De interviews met jongerenwerkers zijn in april 2011 op het kantoor van Tandem of in een jongeren centrum afgenomen. Alle interviews vonden plaats in een rustige omgeving en namen dertig tot vijfenveertig minuten in beslag. De interviews met ouders zijn afgenomen in het jongeren centrum of bij de ouders thuis. De taalbeheersing was bij alle respondenten goed genoeg voor het afnemen van het interview. Bij één interview was een oudere zoon van de ouder aanwezig om enkele begrippen te vertalen. De enquêtes zijn door de jongeren serieus ingevuld. De jongeren namen de tijd voor het invullen, de enquêtes zijn volledig ingevuld en uit de variatie in antwoorden is op te maken dat de antwoorden serieus zijn afgewogen. Enkele keren is tijdens het invullen van de enquête benadrukt dat de jongeren niet mochten overleggen.

3.3 Methodologische kwaliteit

De conclusies in een onderzoek zijn overtuigender naarmate het onderzoek een hogere methodologische kwaliteit heeft (Maso & Smaling, 1998). De methodologische kwaliteit van het onderzoek is geoptimaliseerd door tijdens het onderzoek voortdurend na te gaan of de betrouwbaarheid en de validiteit gewaarborgd werden.

3.3.1 Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid van een onderzoek kan worden samengevat als de afwezigheid van toevallige fouten ('t Hart et al., 2005). Bij volledige betrouwbaarheid zou herhaling van het onderzoek dezelfde resultaten opleveren. In kwalitatief onderzoek is het exact herhalen van een onderzoek vaak onmogelijk doordat de onderzochte situatie verandert (Maso & Smaling, 1998). In dit onderzoek zijn de verschillende stappen nauwkeurig beschreven en beargumenteerd met als doel de herhaalbaarheid van het onderzoek te bevorderen. De betrouwbaarheid van dit onderzoek is verder vergroot door de onderzoeksmethoden zoveel mogelijk te standaardiseren ('t Hart et al., 2005). De interviews met jongerenwerkers en ouders zijn daarom afgenomen met behulp van een vooraf gestructureerde interviewhandleiding. Verder is er op gelet dat interviews in een rustige omgeving werden afgenomen zodat respondenten vrijuit konden spreken. Een aantal ouders gaf bij het maken van de afspraak al aan het niet prettig te vinden als het interview zou worden opgenomen. Om te voorkomen dat ouders vanwege het opnemen zouden afhaken voor een interview, is besloten de interviews niet op te nemen. De betrouwbaarheid van het onderzoek is hierdoor afgenomen, omdat de verzamelde informatie minder goed controleerbaar is. Hiervoor moet nu worden afgegaan op de door de interviewer uitgewerkte interviews.

3.3.2 Validiteit

De validiteit van een onderzoek geeft aan in welke mate de manier van data verzamelen daadwerkelijk meet wat de onderzoekers beogen te meten (Mikkelsen, 2005). De validiteit van een onderzoek is te beoordelen op interne en externe validiteit.

Interne validiteit

De mate van interne validiteit wordt bepaald door de aan- of afwezigheid van systematische fouten die de causale interpretatie verstoren ('t Hart et al., 2005). In het onderzoek is op verschillende manieren getracht de interne validiteit hoog te houden. Bij het interviewen van ouders is gekozen om informatie te achterhalen met zowel open vragen als met het voorleggen van stellingen. Deze triangulatie van onderzoeksmethoden vergroot de kans dat de juiste informatie wordt verzameld, omdat achteraf de antwoorden van beide methoden vergeleken kunnen worden. Bovendien is de druk om sociaal wenselijk te antwoorden bij de stellingen minder aanwezig doordat het gegeven antwoord niet mondeling toegelicht hoeft te worden. De antwoorden zijn daardoor een betere afspiegeling van de werkelijke opvatting van respondenten en hebben daardoor een hogere mate van interne validiteit. De interne validiteit van het onderzoek is verder verhoogd door twee verschillende stellingen per verklarende factor voor te leggen. Wanneer het vermoeden bestaat dat een stelling systematisch verkeerd geïnterpreteerd wordt is er altijd nog een tweede stelling die dezelfde variabele meet.

Externe validiteit

De externe validiteit, ofwel de generaliseerbaarheid van de steekproef, van dit onderzoek is ondanks de eerder beschreven doelgerichte selectie van respondenten beperkt. Op basis van vijftien interviews is het onmogelijk om met zekerheid te stellen dat meningen en gedragingen van ouders met bepaalde achtergrondkenmerken opgaan voor alle ouders met die achtergrondkenmerken. De lage mate van generaliseerbaarheid is minder problematisch omdat het in dit onderzoek geen hoofddoel is om uitspraken te doen over de gehele populatie of specifieke groepen binnen de populatie. Het onderzoek is gericht op het inzichtelijk maken van de mechanismen die de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk van Tandem bepalen. Het is mogelijk dat de resultaten overeenkomen met de betrokkenheid van ouders in andere steden in Nederland, maar ook hier is voorzichtigheid geboden omdat de daar aangeboden vormen van jongerenwerk sterk kunnen verschillen van het jongerenwerk van Tandem.

3.4 Methode van analyseren

De analyse van de met interviews verzamelde informatie bestaat uit een aantal stappen. Allereerst is er per interview een samenvatting gemaakt van de antwoorden van de respondent. Voor de structurering van de samenvattingen is de volgorde van de vragen uit de interviewhandleiding aangehouden. Door in de samenvatting de eigen woorden van de respondenten te gebruiken is geprobeerd te voorkomen dat de informatie niet meer overeenkomt met de werkelijkheid (Maso & Smaling, 1998). De relevante uitspraken van de respondenten zijn daarom letterlijk vermeld. Per interview is aangegeven wat tijdens het interview opviel en welke structuren herkenbaar zijn uit eerdere interviews. Deze constante vergelijking van informatie is een belangrijk principe van de kwalitatieve analyse ('t Hart et al., 2005). In een volgende stap is op basis van alle samengevatte interviews gekeken op welke thema's respondenten overeenkomende of juist sterk van elkaar verschillende opvattingen hebben. Door alle interviews te vergelijken ontstaat een algemeen beeld van hoe ouders en jongerenwerkers denken over de ouderbetrokkenheid in het jongerenwerk. De van dit algemene beeld afwijkende punten worden verder bestudeerd door te zoeken naar de mogelijke verklaringen voor de afwijkende visie. Bij ouders is extra aandacht besteed aan het bestuderen van mogelijke verklaringen voor hun onderlinge verschillen in de mate van betrokkenheid. De door jongeren ingevulde enquêtes zijn in Excel ingevoerd en vervolgens vergeleken met de vooraf geformuleerde verwachtingen over hun houding ten aanzien van ouderbetrokkenheid.

Hoofdstuk 4: Resultaten

De interviews met jongerenwerkers en ouders en de enquêtes met jongeren hebben informatie opgeleverd over hoe zij denken en handelen ten aanzien van ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk. In dit hoofdstuk worden de resultaten uit de interviews gepresenteerd. Hierbij is duidelijk aangegeven hoeveel respondenten een bepaald antwoord hebben gegeven. De resultaten worden ondersteund met quotes uit de interviews.

4.1 Huidige ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk

Deze paragraaf beschrijft op basis van de interviews met jongerenwerkers hoe zij de huidige ouderbetrokkenheid beoordelen. Vervolgens is op basis van de interviews vastgesteld dat er vier categorieën van ouderbetrokkenheid te onderscheiden zijn. Deze vier categorieën worden in deze paragraaf toegelicht. De resultaten in deze paragraaf moeten een antwoord opleveren op onderzoeksvragen 1a en 1b naar de huidige ouderbetrokkenheid bij het Nijmeegse jongerenwerk.

4.1.1 Jongerenwerkers over de huidige ouderbetrokkenheid

Alle jongerenwerkers geven aan dat de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk over het algemeen minimaal is. Vooral de betrokkenheid van ouders bij activiteiten van het accommodatiegericht jongerenwerk is zeer gering.

“Zelfs rijden of het komen kijken bij een toernooi is vaak al teveel gevraagd voor ouders.”

De ouders die wel betrokken zijn variëren in de vorm van betrokkenheid die zij tonen. Voorbeelden van betrokkenheid die jongerenwerkers noemen zijn het rijden bij activiteiten, thuis hapjes maken voor een feestavond, het komen kijken bij sporttoernooien of het meegaan bij een gezamenlijk uitje. De verschillende vormen van betrokkenheid zijn volgens alle jongerenwerkers niet te herleiden tot specifieke groepen ouders.

“Je hebt doeners en je hebt praters, maar je kunt niet zeggen dat doeners of praters meer voorkomen onder bepaalde groepen ouders. Sommigen willen als vrijwilliger juist iets heel anders doen dan wat ze normaal in hun werk doen.”

Bij het ambulante jongerenwerk en de individuele begeleiding is er volgens de jongerenwerkers aanzienlijk meer contact met ouders. Voor het aanpakken van problematiek op individueel niveau is de samenwerking met ouders eerder noodzakelijk. Het overgrote deel van de jongerenwerkers beoordeelt het contact dat er is als positief.

4.1.2 De variatie in ouderbetrokkenheid vastgesteld

Voorafgaand aan de interviews met ouders is samen met de jongerenwerkers een inschatting gemaakt of een ouder *betrokken* of *niet/nauwelijks betrokken* is. Na afname van de interviews is gekeken of de eerste inschatting klopt en of de betrokkenheid van ouders nader te specificeren is. In het interview zijn hiervoor de volgende vragen zijn gesteld:

- Bent u wel eens bij activiteiten van het Tandem jongerenwerk geweest?
- Heeft u wel eens een jongerenwerker van Tandem gesproken?
- Heeft u wel eens geholpen bij een activiteit?
- Soms organiseert Tandem ook activiteiten voor ouders. Hebt u hier wel eens van gehoord of aan deelgenomen?
- Weet u wat het jongerenwerk van Tandem doet?
- Weet u hoe het jongerencentrum heet waar uw zoon/dochter naartoe gaat?
- Wat weet u van wat uw kind doet bij het jongerenwerk?
- Praat u wel eens met uw kind over het jongerenwerk? Zo ja, waar hebben jullie het dan over?

Uit de antwoorden op de bovenstaande vragen valt op te maken dat sommige ouders een vaste taak als vrijwilliger vervullen en bij veel activiteiten aanwezig zijn of meehelpen. Deze ouders zijn *structureel actief betrokken* bij het jongerenwerk. Andere ouders zijn soms actief betrokken en er is geen sprake van een regelmatige samenwerking tussen de jongerenwerker en de ouder. Deze groep is te beschouwen als *incidenteel actief betrokken*. Een andere groep ouders is niet actief of aanwezig bij activiteiten, maar is wel *betrokken op afstand*. In de thuisomgeving tonen zij namelijk wel betrokkenheid bij wat hun zoon of dochter doet bij het jongerenwerk. Uit de interviews blijkt dat er ook ouders zijn die *niet of nauwelijks betrokken* zijn bij het jongerenwerk. Na het bestuderen van allen interviews zijn er uiteindelijk vier categorieën van ouderbetrokkenheid zichtbaar: *structureel actief betrokken*, *incidenteel actief betrokken*, *betrokken op afstand* en *niet of nauwelijks betrokken*. De uiteindelijke verdeling van de geïnterviewde ouders over deze categorieën is weergegeven in tabel 2.

Tabel 2: Categorieën van betrokkenheid van geïnterviewde ouders

	N
Mate van ouderbetrokkenheid	
<i>structureel actief betrokken</i>	3
<i>incidenteel actief betrokken</i>	3
<i>betrokken op afstand</i>	7
<i>niet of nauwelijks betrokken</i>	2
Totale N	15

Bron: Eigen dataverzameling

Uit tabel 2 blijkt dat van de vijftien geïnterviewde ouders er drie ouders *structureel actief betrokken* zijn en drie ouders *incidenteel actief betrokken* zijn. Van de negen ouders waarvan op voorhand geen betrokkenheid werd verwacht blijken zeven ouders in de thuissituatie wel in meer of mindere mate betrokken te zijn bij het jongerenwerk. Bij twee ouders is totaal geen sprake van betrokkenheid bij het jongerenwerk. Deze verdeling is geen representatie van de ouderbetrokkenheid binnen de gehele populatie ouders waarvan de kinderen deelnemen aan het jongerenwerk in Nijmegen. De verdeling laat wel zien dat er een gevarieerde groep ouders is geïnterviewd. Deze variatie zorgt ervoor dat er uiteenlopende meningen en gedragingen van verschillende ouders worden belicht

De interviews geven ook inzicht in hoe binnen gezinnen de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk wordt ingevuld. Ouders is gevraagd of zij weten wanneer hun zoon of dochter het jongerencentrum bezoekt of naar andere activiteiten van het jongerenwerk gaat. Elf van de vijftien ouders zeggen goed of redelijk goed op de hoogte te zijn van de momenten dat hun zoon of dochter deelneemt aan het jongerenwerk. De overige vier ouders, met voornamelijk oudere kinderen, zeggen dit niet te weten. Het is niet na te gaan of ouders ook altijd daadwerkelijk goed op de hoogte worden gebracht omdat jongeren mogelijk niet alles aan hun ouders vertellen. Het verschilt per gezin of de ouders met hun kinderen praten over de activiteiten van het jongerenwerk. Twee ouders praten thuis met hun kinderen vaak over de vrijetijdsbesteding. Vijf ouders praten hier soms met hun kinderen over en acht ouders geven aan weinig of nooit met hun kinderen over het jongerenwerk te praten. Deze laatste groep ouders zegt dat dit voornamelijk komt doordat de kinderen geen zin hebben om te praten over hun vrije tijd.

“Mijn zoon is niet echt een prater over zijn vrije tijd.”

“Hij heeft toch geen zin om hierover met zijn moeder te praten.”

“Nee, ze vertellen me weinig.”

Het beeld dat het praten over het jongerenwerk per gezin verschilt, wordt bevestigd door de vierentwintig jongeren die een enquête hebben ingevuld. Zes jongeren zeggen thuis nooit te praten over het jongerenwerk, tien jongeren doen dit soms en de overige acht jongeren praten thuis meestal wel over het jongerenwerk. De jongeren hebben ook aangegeven of hun ouders weten wanneer zij het jongerencentrum bezoeken. Zeven jongeren zeggen dat hun ouders meestal niet of nooit weten wanneer zij het jongerencentrum bezoeken. In totaal twaalf jongeren geven aan dat hun ouders meestal wel of altijd op de hoogte zijn. Bij zes jongeren zijn de ouders soms op de hoogte van hun bezoek aan het jongerencentrum. Over het algemeen zijn de ouders van jongeren tot veertien jaar beter op de hoogte dan de ouders van jongeren boven de veertien jaar.

4.2 Visie op doelen en vormen van ouderbetrokkenheid

De visie van ouders en jongerenwerkers op de doelen en vormen van ouderbetrokkenheid staan in deze paragraaf centraal. Ook wordt er aandacht besteed aan de houding van jongeren ten aanzien van het betrekken van ouders bij het jongerenwerk.

4.2.1 De visie van jongerenwerkers

Aan jongerenwerkers is gevraagd met welk doel zij ouderbetrokkenheid stimuleren. In het theoretisch kader is de verwachting geformuleerd dat jongerenwerkers waarschijnlijk vooral een pedagogisch doel, een toerustingsdoel en een organisatorisch doel nastreven. Een democratisch doel speelt waarschijnlijk geen rol bij de jongerenwerkers. Uit de interviews blijkt dat de jongerenwerkers unaniem van mening zijn dat het belangrijk is om ouders te betrekken bij het jongerenwerk. Hierbij noemen zij vooral motieven die samenhangen met een pedagogisch doel. Zij vinden het belangrijk omdat het gedrag van jongeren vaak samenhangt met hun thuissituatie. Het contact met ouders geeft zicht op het gedrag van de jongeren buiten het jongerenwerk en maakt afstemming over de opvoeding mogelijk. Acht jongerenwerkers vinden het stimuleren van ouderbetrokkenheid belangrijk omdat een goed contact het makkelijker maakt om ouders te benaderen bij eventuele ernstige problemen met hun zoon of dochter. De ouders zijn dan eerder bereid negatief nieuws over hun kind aan te nemen van de jongerenwerker. Hoewel jongerenwerkers de ouderbetrokkenheid belangrijk vinden plaatsen zij ook kritische kanttekeningen. Zo geven drie jongerenwerkers aan dat de ouderbetrokkenheid geen doel op zich mag worden. Een jongerenwerker waarschuwt ervoor dat contact met ouders niet altijd positief werkt omdat de kloof tussen de leefwereld van ouders en de leefwereld van hun zonen of dochters vaak enorm groot is.

Alle jongerenwerkers benadrukken dat het contact met ouders de bestaande band met een jongere onder druk kan zetten. Daarom wegen zij altijd nauwkeurig af of ze een ouder wel of niet benaderen. Het wantrouwen van de jongeren kan volgens de jongerenwerkers worden verminderd door altijd open en eerlijk met de jongeren te communiceren over het contact dat je hebt met ouders.

“Een verkeerde stap in het contact met ouders kan het vertrouwen dat je in de jaren hebt opgebouwd in één klap kapot maken.”

“Het benaderen van ouders mag nooit de bestaande band met de jongeren beschadigen.”

De jongerenwerkers denken verschillend over de te realiseren vormen van ouderbetrokkenheid. Drie jongerenwerkers zijn van mening dat ze de hulp van ouders goed kunnen gebruiken bij hun werkzaamheden. Vier jongerenwerkers hebben juist vraagtekens bij het inzetten van ouders tijdens de inloop van het accommodatiegerichte jongerenwerk. Er is vooral twijfel over de pedagogische kwaliteiten van sommige ouders.

“Er zijn ouders die hun eigen kinderen overduidelijk voortrekken bij spelletjes. (...) Ik heb ook ouders meegemaakt die zo streng zijn dat jongeren niet meer vrij kunnen spelen.”

“De ouderbetrokkenheid bij de individuele begeleiding is vaak veel nuttiger dan bij de activiteiten. Ouders die helpen bij activiteiten vragen vaak zelf veel tijd en aandacht.”

Twee jongerenwerkers betreuren het dat beleidsmakers bij ouderbetrokkenheid al snel denken aan ouders die vrijwilligerswerk verrichten. Wat hen betreft moet het contact met ouders zich meer richten op de zorgkant in plaats van het meehelpen bij activiteiten.

“Beleidsmakers willen dat ouders betrokken zijn door te helpen bij activiteiten. Ouders kunnen ook heel betrokken zijn op afstand door thuis te vragen naar hoe de activiteiten waren en door bij andere activiteiten van het kind op school of bij de sportvereniging actief te zijn.”

Jongerenwerkers is gevraagd naar hun manieren van contact leggen met ouders. Deze vraag moet inzicht geven over de eerder geformuleerde verwachting dat jongerenwerkers de voorkeur geven aan het indirect contact leggen met ouders. Uit de interviews blijkt dat jongerenwerkers hun eigen strategieën hebben voor het leggen van een eerste contact met ouders. Het eerste contact ontstaat meestal bij activiteiten die zich niet specifiek richten op de ouders. De helft van de geïnterviewde jongerenwerkers geeft aan dat activiteiten voor de gehele buurt of opendagen vaak de gelegenheden zijn waar ze ouders leren kennen. Twee jongerenwerkers vinden dat voor het leggen van contact met ouders een directe benadering in veel gevallen de beste weg is.

In de afgelopen jaren zijn er verschillende activiteiten georganiseerd waar vaders en zonen of moeders en dochters samen aan konden deelnemen. Zes jongerenwerkers twijfelen echter over de activiteiten die zich specifiek richten op het samenbrengen van ouders en hun kinderen. Zij vinden het een te geforceerde vorm van ouderbetrokkenheid. De jongerenwerkers dragen verschillende alternatieven aan: *“Je kunt beter een goed buurtfeest organiseren waarbij ze vanzelf met elkaar in aanraking komen”* of *“Een Iftar voor jong en oud tijdens de Ramadan is een mooie manier om in contact te komen met ouders.”* Drie jongerenwerkers geven echter aan wel degelijk mogelijkheden te zien in activiteiten met jongeren én ouders. Volgens drie andere jongerenwerkers blijven jongeren weg als er ouders bij de inloop aanwezig zijn.

De jongerenwerkers schatten de houding van jongeren ten opzichte van ouderbetrokkenheid verschillend in. Vijf jongerenwerkers hebben het idee dat jongeren het niet leuk vinden als hun ouders betrokken worden bij het jongerenwerk en dat zij hun ouders daarom zoveel mogelijk afschermen van het jongerenwerk. Aan de andere kant zijn er vier jongerenwerkers die zeggen dat jongeren helemaal niet zo negatief tegenover ouderbetrokkenheid staan.

“Het is een misvatting dat jongeren het erg vinden als er contact is met de ouders. Kinderen tot zestien jaar vinden het normaal als volwassenen contact hebben met hun ouders. (...) Jongerenwerkers doen hier soms iets te krampachtig over.”

4.2.2 De visie van ouders

De interviews met ouders geven inzicht in hun visie op ouderbetrokkenheid. Over hun visie zijn geen concrete verwachtingen geformuleerd in het theoretisch kader. Alle geïnterviewde ouders vinden het belangrijk dat er jongerenwerk actief is in hun wijk. Het jongerenwerk is volgens tien ouders vooral belangrijk omdat het een alternatief biedt voor rondhangen in de buurt. Vier andere ouders vinden het jongerenwerk vooral belangrijk omdat het goed is dat iemand hun kinderen in de gaten houdt tijdens de vrije tijd die ze met andere jongeren doorbrengen.

“Het is goed dat de jongens in de gaten worden gehouden, bijvoorbeeld dat ze geen jointjes roken.”

“Het is beter als mijn kinderen ergens binnen spelen waar ze gecontroleerd worden.”

Wanneer aan ouders wordt gevraagd wat het jongerenwerk doet, noemen alle ouders het organiseren van activiteiten. Vijf ouders noemen uit zichzelf dat het jongerenwerk ook individuele begeleiding verzorgt voor jongeren met problemen.

“Ook denk ik dat het jongerenwerk belangrijk is omdat ze een luisterend oor bieden als er problemen zijn in de thuissituatie.”

“Ik heb gehoord dat ze ook kunnen helpen als jongeren werk zoeken of dat ze kinderen helpen die bij een sportclub willen. Mijn zoon ging via Tandem naar het kickboxen.”

Geen enkele ouder noemt bij de activiteiten van het jongerenwerk de voorlichtingsactiviteiten over thema's als seksualiteit, alcohol- en drugsgebruik en vuurwerkpreventie.

De ouders hebben weinig ideeën voor nieuwe activiteiten die het jongerenwerk aan hun kinderen zou kunnen aanbieden. De helft van de ouders geeft aan dat sportactiviteiten het meestal goed doen bij hun kinderen. Bij gezamenlijke activiteiten met ouders en jongeren kunnen de ouders zich geen concrete activiteiten voorstellen. Wel geven zes ouders aan dat een gezamenlijke 'doeactiviteit' hun voorkeur heeft.

“Tijdens uitstapjes waar je echt iets gaat doen, kan de jongerenwerker observeren hoe ouders en jongeren met elkaar omgaan.”

“Een activiteit waarbij vader en zoons samen iets doen. Het contact ontstaat vanzelf en verloopt hierbij natuurlijker dan wanneer je aan een tafel gaat zitten praten.”

Evenals jongerenwerkers denken ook ouders verschillend over de houding van jongeren ten aanzien van ouderbetrokkenheid. Acht ouders verwachten dat hun kind het niet echt leuk vindt als zij

aanwezig zijn of meedoen met de activiteiten. De ouders van de jongere kinderen denken dat hun kind hier niet echt moeite mee zal hebben.

4.2.3 Visie van jongeren op ouderbetrokkenheid

In het theoretisch kader zijn verschillende argumenten aangedragen waarom het te verwachten valt dat de jongeren de ouderbetrokkenheid niet zien zitten. De jongeren hebben in de enquête stellingen beantwoord over hoe zij het vinden als hun ouders worden betrokken bij het jongerenwerk. Twee stellingen vragen expliciet naar hun mening over het door de ouders komen kijken bij activiteiten en het meedoen van ouders bij activiteiten.

- Hoe zou je het vinden als je vader of moeder komt kijken bij een activiteit?
- Hoe zou je het vinden om samen met je vader of moeder aan een activiteit mee te doen?

De helft van de geënquêteerde jongeren maakt het niet uit als hun ouders komen kijken bij een activiteit. Drie jongens willen dit absoluut nooit en tien jongens willen liever niet dat hun ouders komen kijken. De jongeren maken onderscheid tussen het kijken door ouders bij activiteiten en het meedoen van ouders bij activiteiten. Elf jongeren zijn negatiever over het meedoen dan tegenover het komen kijken. In totaal geven negentien jongeren aan dat zij liever niet of nooit willen dat hun ouders meedoen aan activiteiten. Drie jongeren lijkt het juist leuk en twee jongeren maakt het niet uit.

Op basis van onderzoek in het onderwijs is aangenomen dat de jongeren vanaf het moment dat ze naar de middelbare school gaan een negatievere houding aannemen tegenover ouderbetrokkenheid. Uit de enquête blijkt dat vooral jongeren in de leeftijd tussen de twaalf en vijftien jaar een negatieve houding hebben tegenover ouderbetrokkenheid. De jongeren ouder dan vijftien jaar hebben tegen de verwachting in een positievere houding tegenover ouderbetrokkenheid dan de jongeren tussen de twaalf en vijftien jaar. Twee jongeren onder de twaalf jaar staan, zoals verwacht juist heel positief tegenover ouderbetrokkenheid.

Jongeren is ook gevraagd hoe zij het vinden als de jongerenwerker met hun ouders praat. Voor zestien jongeren maakt het niet uit dat de jongerenwerker met zijn ouders praat. Drie jongeren vinden het juist leuk als hun ouders praten met de jongerenwerkers. Vijf jongeren willen dit echt niet. Deze vijf jongeren hebben allemaal de leeftijd tussen de twaalf en vijftien jaar. Verschillende jongeren in deze leeftijdscategorie laten in hun verbale reacties tijdens het invullen van de enquête merken dat zij zich afzetten tegen de bemoeienis van hun ouders.

“Ik ben geen baby meer!”

“Wallah [echt], dat wil ik echt niet. Ik schaam me voor mijn ouders, ze kunnen niet eens Nederlands.”

“Wow, check deze vraag, dat wil ik nooit. Dan gaan ze mij in de gaten houden en zien ze alles wat ik doe.”

4.3 Verklaringen voor de mate van ouderbetrokkenheid

Vanuit de theoretische verkenning zijn in antwoord op onderzoeksvraag 3, verschillende hypothesen geformuleerd waarin de achtergrondkenmerken van ouders een verklaring zijn voor de mate van ouderbetrokkenheid. Deze paragraaf beschrijft de resultaten die aansluiten op deze hypothesen.

4.3.1 De rolopvatting van ouders

Gebaseerd op het model van Hoover-Dempsey en Sandler is hypothese 1a geformuleerd waarin wordt gesteld dat ouders sterker betrokken zijn bij het jongerenwerk wanneer zij het als hun taak beschouwen om zicht te hebben op de vrijetijdsbesteding van hun kinderen buiten de thuisomgeving. Voor het inzichtelijk maken van deze rolopvatting zijn aan de ouders twee stellingen voorgelegd.

- *Ik wil als ouder op de hoogte zijn van wat mijn kind in zijn vrije tijd buitenshuis doet.*
- *Ik ben als ouder niet verantwoordelijk voor het gedrag van mijn zoon/dochter buitenshuis.*

Alle ouders zijn het *eens* of *volledig eens* met de eerste stelling dat zij op de hoogte willen zijn van wat hun kind in zijn vrije tijd buitenshuis doet. Of ouders ook daadwerkelijk goed op de hoogte zijn is op basis van het antwoord op deze stelling niet te zeggen. Voor de tweede stelling geldt dat alle ouders het *oneens* of *volledig oneens* zijn. Alle ouders voelen zich dus verantwoordelijk voor het gedrag van hun zoon of dochter buitenshuis. Door dit unanieme antwoord is er geen samenhang zichtbaar tussen de antwoorden op beide stellingen en de mate van ouderbetrokkenheid. De jongerenwerkers signaleren echter wel een verband tussen de rolopvatting van ouders en de betrokkenheid die zij tonen. De helft van de jongerenwerkers denkt dat de ouderbetrokkenheid vaak minimaal is omdat de motivatie om betrokkenheid te tonen bij veel ouders ontbreekt.

“Het zit bij veel ouders niet in het systeem om zich te bemoeien met de vrije tijd van hun kind.”

“Veel ouders zijn te lui om te helpen en interesseren zich steeds minder voor hun kind. Ze hebben gewoon geen zin om te helpen.”

“Veel ouders zijn blij als hun kind even de deur uit is en ze even tijd voor zichzelf hebben.”

“Ouders zijn vaak passief. Ze vinden het jongerenwerk prima, maar verdiepen zich er niet in.”

Specifieke rolopvatting van allochtone ouders

Voortbordurend op hypothese 1a is hypothese 1b geformuleerd die stelt dat autochtone ouders het eerder als hun taak beschouwen om zicht te hebben op de vrijetijdsbesteding van hun kinderen dan

allochtone ouders. Een vergelijking van de door ouders gegeven antwoorden op de stellingen over rolopvatting laten geen verschillen zien tussen allochtone en autochtone ouders. In de interviews leggen echter vijf ouders, waarvan vier met een allochtone achtergrond, wel een verband tussen een allochtone achtergrond en de ouderbetrokkenheid van andere ouders.

“Je moet allochtone ouders vaak aanspreken op de verantwoordelijkheden die ze hebben als hun kind op straat is. (...) In de Marokkaanse of Turkse cultuur worden soms jongens van elf al gezien als een man die zichzelf kan redden op straat.”

“Het is moeilijk om ouders erbij te betrekken, vooral bij Marokkanen.”

“Het activeren van ouders is heel lastig omdat veel ouders lui zijn en geen zin hebben in vrijwilligerswerk. In mijn eigen, Marokkaanse gemeenschap zie ik dat ouders vaak geen zin hebben in de activiteiten van hun kinderen en al helemaal geen verantwoordelijkheid op zich willen nemen.”

Ook verschillende jongerenwerkers signaleren bij allochtone ouders een andere rolopvatting dan autochtone ouders. Drie jongerenwerkers geven zelf aan dat zij merken dat vooral allochtone ouders zich minder bezig houden met wat hun kind buiten de deur doet. Twee andere jongerenwerkers benadrukken juist dat er bij zowel allochtone ouders als autochtone ouders weinig behoefte is om betrokken te zijn bij het jongerenwerk.

4.3.2 Zelfovertuiging van ouders

De zelfovertuiging van ouders is een tweede verklaring uit het model van Hoover-Dempsey en Sandler. De hypothese stelt dat de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk toeneemt naarmate ouders er sterker van overtuigd zijn dat zij met het tonen van belangstelling voor de vrijetijdsbesteding hun kind positief kunnen beïnvloeden. Met behulp van de volgende twee stellingen is deze hypothese aan ouders voorgelegd.

- Jongeren vinden het leuk als ouders belangstelling hebben voor hun activiteiten in hun vrije tijd.
- Door belangstelling te tonen voor de vrijetijdsbesteding van mijn zoon/dochter gaat hij/zij zich beter gedragen.

In de antwoorden op de stellingen is het overgrote deel van de ouders overtuigd van de positieve invloed van het tonen van belangstelling. Elf ouders waren het eens of volledig eens met de eerste stelling dat jongeren het leuk vinden als ouders belangstellingen hebben voor hun activiteiten. Vier ouders zijn het niet eens/niet oneens met deze stelling. Met de tweede stelling zijn twaalf ouders het eens of volledig eens. Drie ouders zijn het er niet mee eens dat jongeren zich beter gaan gedragen als ouders belangstelling tonen. Uit de interviews blijkt dat verschillende ouders zich afvragen of hun aanwezigheid bij activiteiten de sfeer en het gedrag van de jongeren ten goede komt.

“Iets samen met jongeren doen is lastig. De jongeren vinden het niet stoer als er een ouder aanwezig is.”

“Nee dat is een plek voor mijn zoon en niet voor zijn moeder. (...) Ik denk dat hij het zelf ook niet goed vindt als ik bij de activiteiten aanwezig ben. Hij kan dan minder zichzelf zijn.”

“Ik ben een keertje binnengelopen bij het jongerencentrum. De jongeren vroegen allemaal wat ik kwam doen. Het leek niet echt de bedoeling dat ik daar was.”

4.3.3 Het uitnodigen van ouders tot betrokkenheid

De geïnterviewde ouders hebben vier stellingen beantwoord die inzichtelijk moeten maken of ouders zich welkom voelen bij het jongerenwerk en of een persoonlijke uitnodiging de ouderbetrokkenheid stimuleert. De stellingen gaan in op de hypothesen 3a, 3b en 3c waarin wordt gesteld dat ouders meer betrokkenheid tonen wanneer zij het idee hebben dat ze welkom zijn bij het jongerenwerk en wanneer zij persoonlijk worden uitgenodigd door de jongerenwerker of hun eigen kind. Twee stellingen gaan na of ouders zich welkom voelen om betrokken te zijn bij het jongerenwerk.

- Ik heb het idee dat jongerenwerkers het prettig vinden om contact te hebben met ouders.
- Ik ben als ouder welkom bij de activiteiten van het jongerenwerk.

Dertien ouders zijn van mening dat de jongerenwerkers het prettig vinden om contact te hebben met ouders. Twee ouders geven aan deze stelling niet te kunnen beoordelen. Alle ouders zijn het eens of volledig eens met de tweede stelling dat zij zich welkom voelen bij de activiteiten van het jongerenwerk. Doordat vrijwel alle ouders het eens zijn met de bovengenoemde stellingen is er in de resultaten geen verband zichtbaar tussen de mate van betrokkenheid en het zich welkom voelen bij het jongerenwerk.

Aan de ouders is ook een stelling voorgelegd die nagaat of een persoonlijke uitnodiging van de jongerenwerker de ouderbetrokkenheid stimuleert.

- Wanneer ik persoonlijk door de jongerenwerker wordt uitgenodigd zal ik eerder deelnemen of komen kijken bij een activiteit.

Voor alle ouders geldt dat zij het eens of volledig eens zijn met deze stelling. De ouderbetrokkenheid kan door een persoonlijke uitnodiging van de jongerenwerker gestimuleerd worden. Tijdens de interviews benadrukken vijf ouders nogmaals dat ze eerder zullen helpen of komen kijken na een rechtstreekse, mondelinge uitnodiging van de jongerenwerker.

“Een flyer werkt niet, rechtstreeks vragen is het beste. Ouders kunnen het contact dan ook makkelijker verantwoorden naar hun kind omdat de jongerenwerker het zelf heeft gevraagd.”

“Bij mij stonden ze gewoon op de stoep om te vragen of ik wilde meedoen. Nu ga ik zelf binnenkort van deur tot deur om ouders te vragen of ze willen helpen als vrijwilligers. Ze kunnen er dan niet zomaar onderuit komen om iets te doen voor de buurt.”

“Een eenmalig briefje helpt niet. Je moet ouders blijven herinneren en het beste is om dit te doen als je ze ook persoonlijk ziet. Sommige ouders kunnen namelijk ook niet lezen.”

Naast de stelling over invloed van een persoonlijke uitnodiging door de jongerenwerker is ouders ook een stelling voorgelegd die nagaat of een persoonlijke uitnodiging van hun kind de betrokkenheid stimuleert.

- Ik zal eerder deelnemen of komen kijken bij een activiteit in de vrije tijd van mijn zoon/dochter als hij/zij mij persoonlijk uitnodigt.

Negen ouders zijn het eens of volledig eens met de stelling dat ze eerder deelnemen of komen kijken wanneer ze door hun eigen kind worden uitgenodigd. Van deze negen ouders behoren er acht tot de categorieën betrokken op afstand of niet/nauwelijks betrokken. De overige zes ouders zijn het oneens met de stelling. Vier van deze zes ouders zijn terug te vinden in de categorie actief betrokken ouders. Voor hen geldt waarschijnlijk dat ze ook zonder de uitnodiging zouden deelnemen of komen kijken. De mondelinge informatieoverdracht van jongeren aan hun ouders is volgens de ouders vaak onvolledig.

De jongeren is in de enquête gevraagd naar hun inschatting van het effect van een persoonlijke uitnodiging voor hun ouders.

- Denk je dat jouw vader of moeder komt als je ze uitnodigt om te kijken of mee te doen bij een activiteit?

Meer dan de helft van de vierentwintig geënquêteerde jongeren verwacht dat hun vader of moeder komt als ze hun ouders persoonlijk uitnodigen. Tien jongeren verwachten dat hun ouders niet komen na een persoonlijke uitnodiging. Zes van deze tien jongeren vermelden bij hun antwoord dat dit te maken heeft met het tijdsgebrek van hun ouders.

4.3.4 Leefomstandigheden van ouders

De tijd die ouders hebben voor betrokkenheid.

Op basis van de theoretische verkenning zijn er drie hypothesen opgesteld die uitgaan van de assumptie dat de ouderbetrokkenheid afneemt naarmate ouders minder tijd hebben. Hypothese 4a stelt dat de ouderbetrokkenheid van fulltime werkende ouders minder is dan die van ouders die parttime of niet werken. Aan ouders is daarom gevraagd of zij fulltime werken, parttime werken of niet werken. Vier ouders blijken geen werk te hebben, zes ouders werken parttime en vijf ouders hebben een fulltime baan. De resultaten laten geen duidelijk verband zien tussen het aantal gewerkte uren en de mate van betrokkenheid bij het jongerenwerk. In de interviews met ouders en jongerenwerkers zijn echter veel aanwijzingen dat het werk van ouders indirect wel van invloed is op de ouderbetrokkenheid. Zes ouders kunnen vanwege de drukte op het werk minder tijd investeren in

de vrije tijd van hun kinderen dan ze eigenlijk zouden willen. De helft van de geïnterviewde ouders met parttime of geen werk geeft aan dat ze ook als vrijwilliger actief zijn, maar niet binnen het jongerenwerk. Zo helpen er verschillende moeders wekelijks mee op de basisschool van hun kind en zijn er twee vaders actief als leider bij het jeugdvoetbal.

“Ik ben meer gaan werken sinds mijn oudste kinderen naar de middelbare school zijn. Het is nu erg druk met werk en met mijn jongste kindje. Ik heb daardoor minder tijd om naar dingen toe te gaan.”

Een tweede factor die de beschikbare tijd voor ouderbetrokkenheid mogelijk beïnvloedt, is het aantal ouders in een gezin. De eerder opgestelde hypothese 4b stelt dat de ouderbetrokkenheid in twee-oudergezinnen sterker is dan in eenoudergezinnen. Na afname van vijftien interviews bleken vier ouders een alleenstaande vader of moeder te zijn. Zowel de eenoudergezinnen als twee-oudergezinnen komen in de verschillende categorieën van ouderbetrokkenheid voor. De alleenstaande ouders tonen niet minder betrokkenheid dan de ouders in twee-oudergezinnen. De alleenstaande ouders geven tijdens hun interviews wel aan dat het alleen opvoeden van een kind extra veel vraagt van een ouder, maar dat het niet heeft geleid tot minder aandacht en tijd voor hun kind.

Het aantal kinderen in een gezin is de derde en laatste factor die mogelijk van invloed is op de beschikbare tijd van ouders voor het tonen van betrokkenheid. Hypothese 4c stelt dat de ouderbetrokkenheid toeneemt naarmate een gezin meer kinderen telt. Van de geïnterviewde ouders heeft één ouder één kind en is er één ouder met vier kinderen. Veruit de grootste groep, bestaande uit acht ouders heeft twee kinderen. Vijf geïnterviewde ouders hebben drie kinderen. De resultaten laten geen verband zien tussen het aantal kinderen en de mate van ouderbetrokkenheid. In de interviews komen ook geen aanwijzingen naar boven dat ouders meer of minder betrokken raken.

Uiteindelijk leggen tijdens de interviews acht van de vijftien ouders een verband tussen hun betrokkenheid bij het jongerenwerk en hun beschikbare tijd. De helft van deze groep geeft hierbij gelijk aan zich moeilijk vast te kunnen leggen vanwege hun drukke programma.

“Als ik tijd had zou ik gaan.”

“Als ik tijd heb ben ik erbij, maar ik weet dit nooit van tevoren.”

Ook de helft van de geïnterviewde jongerenwerkers ziet de beperkt beschikbare tijd van ouders als een belangrijke oorzaak van de vaak minimale ouderbetrokkenheid. Binnen de drukke programma's van ouders is geen tijd voor betrokkenheid bij de vrijetijdsbesteding van hun kind. Ouders hebben het volgens de jongerenwerkers vooral druk met werken. Twee jongerenwerkers geven aan dat ouders vaak te druk zijn met hun eigen problemen of moeilijkheden in het gezin.

4.3.5 Overige verklaringen voor ouderbetrokkenheid

Naast de verklaringen voor ouderbetrokkenheid uit het model van Hoover-Dempsey en Sandler zijn er ook hypothesen opgesteld die samenhangen met andere achtergrondkenmerken van ouders of de achtergrondkenmerken van de jongeren zelf.

Geslacht van de ouders

Hypothese 5 zegt dat moeders meer betrokken zijn bij het jongerenwerk dan vaders. De groep van vijftien geïnterviewde ouders bestaat uit elf moeders en vier vaders. Vanwege het relatief kleine aantal geïnterviewde vaders moeten alle resultaten over de verschillen tussen vaders en moeders zeer voorzichtig geïnterpreteerd worden. De vaders zijn in elke categorie van betrokkenheid één keer vertegenwoordigd. Afgaande op deze verdeling is er geen verband tussen het geslacht van ouders en hun mate van ouderbetrokkenheid. Wanneer ouders wordt gevraagd welke vorm van ouderbetrokkenheid hen leuk lijkt, is er wel een verschil zichtbaar tussen vaders en moeders. Vaders beginnen vaak over het verlenen van praktische ondersteuning, zoals het halen en brengen van jongeren naar een activiteit of het meehelpen bij klussen. Moeders beginnen eerder over het komen kijken bij een activiteit of thuis praten met hun kinderen over de activiteiten die zij ondernemen.

Leeftijd van de jongere

Met hypothese 6 is de verwachting uitgesproken dat ouders ervoor kiezen om minder betrokken te zijn bij het jongerenwerk vanaf het moment dat hun kind naar de middelbare school gaat. Ouders hebben twee stellingen beantwoord voor het inzichtelijk maken van deze verwachting.

- Ik houd me minder bezig met de activiteiten van het jongerenwerk vanaf het moment dat mijn zoon/dochter naar de middelbare school gaat.
- Hoe dichterbij mijn zoon/dochter bij de leeftijd van eenentwintig jaar komt, des te minder behoefte heb ik aan contact met het jongerenwerk.

Negen ouders zijn het oneens of volledig oneens met de stelling dat zij zich minder bezig houden met activiteiten vanaf het moment dat hun kind naar de middelbare school gaat. Van deze groep ouders vallen de meeste ouders in de categorie actief betrokken ouders. Vier ouders zijn het wel eens met de stelling en twee ouders zijn het niet eens/niet oneens. Op de tweede stelling zijn de antwoorden van ouders verdeeld. Zes ouders zijn het oneens of volledig oneens met de stelling dat zij minder behoefte hebben aan contact met het jongerenwerk wanneer hun zoon of dochter dichterbij de leeftijd van eenentwintig jaar komt. Zes ouders zijn het wel eens met deze stelling en drie ouders hebben geen antwoord gegeven op deze stelling.

Hoewel op basis van de antwoorden op de stellingen het beeld ontstaat dat bij veel ouders de betrokkenheid niet afneemt naarmate hun kind ouder wordt, komen in de interviews andere signalen naar voren. Zes ouders, waaronder ook ouders die het oneens waren met de stellingen,

zeggen dat zij zich minder bezig zijn gaan houden met het jongerenwerk naarmate hun kinderen ouder werden.

“Toen de kinderen naar de middelbare school gingen ben ik minder gaan doen als vrijwilliger en ben ik weer meer gaan werken. Mijn kinderen wilden ook niet meer dat hun moeder erbij was.”

“Mijn eigen dochter kreeg rond haar twaalfde al zoiets van ‘mam wat doe jij hier?’”

“Ik neem, net als andere ouders meer afstand zodra ze naar de middelbare school gaan.”

De jongerenwerkers signaleren ook een afname van ouderbetrokkenheid naarmate de leeftijd van jongeren toeneemt. Zij beschouwen het als een proces dat bij de ontwikkeling van een kind hoort. Bij het realiseren van ouderbetrokkenheid richten veel jongerenwerkers zich daarom voornamelijk op de ouders van jongeren tussen de twaalf en zestien jaar. Zodra de jongeren de leeftijd van zestien jaar hebben bereikt kiezen veel jongerenwerkers ervoor om dingen met de jongeren zelf te regelen en ouders er niet bij te betrekken.

Geslacht van de jongere

De eerder opgestelde hypothese 7 stelt dat ouders eerder betrokkenheid tonen bij het jongerenwerk dat zich richt op meisjes dan bij het jongerenwerk dat zich richt op jongens. Aan ouders zijn twee stellingen voorgelegd om deze verwachting te onderzoeken.

- Ik vind het belangrijker om te weten wat mijn dochter doet in haar vrije tijd dan wat mijn zoon doet in zijn vrije tijd.
- Ik ga als ouder sneller naar vrijetijdsactiviteiten van mijn dochter dan naar de vrijetijdsactiviteiten van mijn zoon.

Voor het aantonen van een verschil tussen de betrokkenheid bij zonen en de betrokkenheid bij dochters is het vooral interessant om te kijken naar de antwoorden van de vijf ouders waarvan zowel een zoon als een dochter deelnemen aan het jongerenwerk. Vier ouders van deze groep zijn het eens met de eerste stelling dat ze het belangrijker vinden om te weten wat hun dochter doet in haar vrije tijd dan wat hun zoon doet in zijn vrije tijd. De andere ouder is het volledig oneens met deze stelling. Met de tweede stelling zijn alle vijf ouders met een zoon en dochter het oneens. Zij gaan niet sneller naar de vrijetijdsactiviteiten van hun dochter. Het is niet met zekerheid te zeggen dat dit betekent dat ze geen onderscheid maken tussen zoon of dochter. Het antwoord kan ook beteken dat ze überhaupt niet naar de vrijetijdsactiviteiten gaan. Verder is er geen verband zichtbaar tussen de categorieën van ouderbetrokkenheid en het hebben van een zoon of dochter die deelneemt aan het jongerenwerk.

Gedrag van de jongere

In de laatste twee hypothesen, 8a en 8b, wordt een verband verwacht tussen de gedragsproblemen van het kind en de mate van ouderbetrokkenheid. Hypothese 8a stelt dat ouders meer contact zoeken met het jongerenwerk naarmate de gedragsproblemen van hun kind groter zijn. De tegenovergestelde hypothese 8b stelt dat ouders juist minder contact zoeken met het jongerenwerk naarmate de gedragsproblemen van hun kind groter zijn. Ouders hebben twee stellingen beantwoord over dit onderwerp.

- Ik heb de samenwerking met het jongerenwerk vooral nodig als mijn zoon/dochter grote gedragsproblemen heeft.
- Ik wil bij gedragsproblemen van mijn zoon/dochter zo min mogelijk met het jongerenwerk te maken hebben.

Zeven ouders zijn het eens of volledig eens met de stelling dat zij samenwerking met het jongerenwerk vooral nodig hebben als hun zoon of dochter grote gedragsproblemen heeft. Deze ouders zijn nu vooral op afstand betrokken of niet betrokken. Het is op basis van deze antwoorden niet te zeggen of deze ouders ook daadwerkelijk meer betrokkenheid tonen zodra de gedragsproblemen van hun kind ernstiger zijn. Zes ouders zijn het oneens met de eerste stelling. Deze groep ouders bestaat voornamelijk uit structureel- of incidenteel actief betrokken ouders. Tijdens het invullen van deze stelling lichtten ze toe samenwerking altijd belangrijk te vinden, onafhankelijk van het gedrag van hun kind. Met de laatste stelling zijn, op één ouder na, alle ouders het oneens of volledig oneens. Zij willen bij gedragsproblemen van hun zoon of dochter niet zo min mogelijk te maken hebben met het jongerenwerk. Uit de antwoorden op beide stellingen blijkt dat ouders geen afstand nemen van het jongerenwerk als hun zoon of dochter ernstige problemen heeft. Verscheidene ouders zeggen echter in de interviews dat ouders bij problemen het jongerenwerk wel vaak buiten de deur proberen te houden.

“Ouders lossen het liever zelf op, zonder bemoeienis van buitenaf.”

“Ouders van probleemjongeren ontkennen de problemen. Ze willen zich zo min mogelijk met de zaken van hun kind bemoeien, omdat ze zich eigenlijk diep schamen voor hun eigen kinderen.”

Het ontkennen van problemen wordt ook door twee jongerenwerkers benoemd. Het kan een goed contact en daarmee de ouderbetrokkenheid flink in de weg staan.

“Je ziet ouders die alle problemen ontkennen en om hun eigen verantwoordelijkheid heen draaien. Sommige ouders liegen hierbij recht in je gezicht.”

“Als ouders alleen maar positief kunnen praten over hun kind en gezin, wordt het lastig om een goed contact op te bouwen.”

4.4 Stimulerende en belemmerende factoren voor ouderbetrokkenheid

De vierde en laatste onderzoeksvraag behandelt de belemmerende en stimulerende factoren die volgens ouders en jongerenwerkers een verklaring vormen voor de mate van ouderbetrokkenheid. De ouders en de jongerenwerkers noemen verschillende belemmeringen waarover vooraf geen verwachtingen zijn geformuleerd. Ook dragen zij mogelijkheden aan die de ouderbetrokkenheid kunnen stimuleren.

Onbekendheid met de inhoud van het jongerenwerk

De helft van de jongerenwerkers ziet de onbekendheid van ouders met het jongerenwerk als een obstakel voor de ouderbetrokkenheid. Ouders hebben volgens de jongerenwerkers niet echt een idee van wat het jongerenwerk doet en wat het jongerenwerk zou kunnen betekenen voor hun kind én voor hun zelf. Hierdoor zoeken ouders minder snel het contact met het jongerenwerk.

“Ze horen wel wat van hun eigen kinderen, maar die vertellen echt niet alles.”

“De profilering van het jongerenwerk naar ouders toe kan veel duidelijker.”

Uit de in 4.2.2 beschreven visie van ouders op het jongerenwerk blijkt ook dat ouders geen volledig beeld hebben van wat het jongerenwerk allemaal doet. Veel ouders zien het jongerenwerk vooral als de aanbieder van activiteiten voor hun kinderen.

Alle jongerenwerkers benadrukken dat je de betrokkenheid van ouders kan versterken door ouders duidelijk te maken wat het jongerenwerk doet en bovendien duidelijk te maken dat samenwerking iets voor de ouders zelf en voor hun kinderen kan opleveren. Betrokkenheid kan bijvoorbeeld interessant zijn voor ouders omdat ze goed op de hoogte blijven van de leuke activiteiten waaraan de kinderen kunnen deelnemen, maar ook omdat ouders geïnformeerd worden door de jongerenwerkers over hoe het met een kind en zijn vriendenkring gaat. Daarnaast kan een jongerenwerker bij problemen in het gezin ouders ook helpen met een doorverwijzing naar andere instanties.

“De kunst is om snel door te hebben wat je voor de ouders kan betekenen en daarop in te spelen bij de communicatie naar hen toe.”

“Ouders zijn bereidwillig tot samenwerking als ze zien dat je iets voor hun kind kan betekenen.”

“Ouders proberen vaak zoveel mogelijk binnen te halen voor hun kind. Zeker als er leuke uitjes zijn.”

“Bij de individuele begeleiding is het belangrijk dat je duidelijk maakt wat je voor een jongere en zijn ouders kan betekenen. Bijvoorbeeld helpen bij het vinden van werk of een geschikte school, maar ook het helpen van de ouders bij schulden of opvoedproblemen.”

Onbekendheid met het activiteitenprogramma

Tijdens de interviews laten ouders geregeld merken dat zij niet goed op de hoogte zijn van de activiteiten waar zij als ouder bij kunnen kijken of aan deelnemen. Vier ouders geven aan dat ze meer informatie en duidelijkere informatie willen ontvangen over de activiteiten. De mondelinge informatie die zij via hun kinderen ontvangen is vaak onvolledig. Drie ouders geven aan dat een overzicht op papier hiervoor erg handig zou zijn. De voorkeur van ouders gaat, zoals eerder beschreven, uit naar een persoonlijke uitnodiging van de jongerenwerker.

“Ik wist niet dat er ook dingen voor ouders worden georganiseerd. Ik wil hier wel meer over weten.”

“Je kunt beter een bericht op papier geven dat ik kan lezen, dan dat ik het hoor van mijn kinderen. Zij weten vaak niet precies hoe het zit en vertellen heel weinig.”

“Ik weet dat ouders kunnen komen kijken bij activiteiten, maar ik weet vaak niet wanneer er wat te doen is.”

Met drie jongerenwerkers is tijdens het interview gesproken over de werving van ouders voor de activiteiten. Zij geven aan flyers en posters te gebruiken voor de promotie van activiteiten. In de overige interviews is het thema werving niet besproken. Het is daardoor niet mogelijk om een volledig beeld te schetsen van alle wervingsactiviteiten.

Op jonge leeftijd contact leggen

Het overgrote deel van de jongerenwerkers geeft aan dat het voor een goed contact met ouders belangrijk is om hen al te leren kennen voordat er zich problemen voordoen met hun kind.

“Het zou veel beter zijn als er al in een preventieve fase contact is met ouders. Nu is dit nog te vaak nadat er problemen zijn signaleerd.”

Het contact moet daarom worden gelegd als de kinderen nog jong zijn. Drie jongerenwerkers zien hiervoor veel mogelijkheden in de samenwerking met basisscholen en samenwerking met het welzijnswerk dat zich richt op jonge kinderen. Door ouders al op de basisschool kennis te laten maken met het jongerenwerk investeer je in hun betrokkenheid voor het moment dat hun kinderen wellicht gaan deelnemen aan het jongerenwerk.

“Voor de betrokkenheid is het belangrijk dat je vóór het schakelmoment tussen basisschool en middelbare school contact legt met ouders.”

“Jongeren op de basisschool vinden het niet erg als je met hun ouders praat. De ouders praten ook met hun meester en juffrouw.”

Het informeren van ouders als hun kind nog op de basisschool zit is ook volgens verschillende ouders de manier om een goed contact op te bouwen. Vier ouders noemen dit tijdens de interviews uit

zichzelf als een goede mogelijkheid om ouders te betrekken bij het jongerenwerk. Ze verwachten ook dat hun kind het contact makkelijker zal accepteren op jonge leeftijd.

“Jongerenwerkers zouden, als hier tijd voor is, meer moeite moeten doen om ouders te benaderen. Je kunt dit het beste doen als ze nog op de basisschool zitten.(...) Als ze jong zijn vinden ze het normaal als je praat met hun ouders.”

“Voor het jongerenwerk is het belangrijk om al samen te werken met de basisscholen. Hier komen ouders vaak sowieso al heen om hun kind op te halen of om naar de ouderavonden te gaan. De jongerenwerkers kunnen hier bijvoorbeeld wat vertellen over de wijk en het werk dat ze doen.”

“Je kunt op de basisschool al meer vertellen over het jongerenwerk”

“je moet contact zoeken als de kinderen nog jong zijn. Dan staan zowel ouders als jongeren er nog meer voor open.”

Een positieve eerste benadering

Behalve het moment waarop contact wordt gezocht met ouders is ook de manier waarop contact wordt gelegd belangrijk. Het contact met ouders kan volgens zes jongerenwerkers ernstig worden belemmerd als in de eerste contacten alleen een negatieve boodschap wordt overgebracht. Door ook positief nieuws over een jongere te vermelden ontstaat er sneller een goede relatie met ouders.

“Door te zeggen ‘Een goede voetballer trouwens die zoon van jou’ zijn ouders al sneller bereid om met jou over hun kind te praten.

“Ouders schieten snel in de verdediging of ontkenning, doordat ze al zoveel negatieve berichten horen over hun kinderen.”

Hoofdstuk 5: Conclusie en discussie

De resultaten uit de interviews en enquêtes worden in dit hoofdstuk teruggekoppeld naar de eerder geformuleerde onderzoeksvragen en hypothesen. Zoals eerder besproken worden de hypothesen niet getoetst. De hypothesen dienen ter verduidelijking van de theoretische uitgangspunten van dit onderzoek. Het trekken van conclusies vraagt enige voorzichtigheid omdat er is gewerkt met een kleine, niet representatieve onderzoeksgroep. De resultaten zijn hierdoor niet te generaliseren naar alle ouders die te maken hebben met het jongerenwerk. De conclusies geven wel inzicht in de huidige ouderbetrokkenheid en de mechanismen achter deze ouderbetrokkenheid.

5.1 De huidige ouderbetrokkenheid

De eerste onderzoeksvraag vraagt naar de huidige mate van ouderbetrokkenheid die de jongerenwerkers signaleren bij het jongerenwerk in Nijmegen. De jongerenwerkers geven aan dat de ouderbetrokkenheid bij het accommodatiegerichte jongerenwerk over het algemeen minimaal is. Bij de individuele begeleiding is er volgens hen meer samenwerking tussen ouders en jongerenwerkers. In antwoord op de deelvraag naar de aanwezige vormen van ouderbetrokkenheid zijn er vier categorieën van ouderbetrokkenheid vastgesteld: *structureel actief betrokken*, *incidenteel actief betrokken*, *betrokken op afstand* en *niet of nauwelijks betrokken*. Ouders die niet actief betrokken zijn bij activiteiten, blijken in de thuisomgeving meestal wel betrokken te zijn bij het jongerenwerk. Zij zijn op de hoogte van de activiteiten waaraan hun kinderen deelnemen en praten met hun kinderen over deze activiteiten. Uit deze constatering valt te concluderen dat het begrip ouderbetrokkenheid meer omvat dan het helpen of aanwezig zijn bij activiteiten. Wanneer de aanwezige ouderbetrokkenheid wordt geplaatst binnen de eerder besproken categorisering van de Wit et al. (2007) is er bij het jongerenwerk vooral sprake van *meeleven*. Een kleine groep ouders valt binnen de categorie *meehelpen*. Het *meedenken* en *meebeslissen* komt niet voor onder geïnterviewde ouders.

5.2 De visie van jongerenwerkers, ouders en jongeren op ouderbetrokkenheid

De antwoorden op onderzoeksvraag 2 naar de visie van ouders, jongerenwerkers en jongeren op de doelen en vormen van ouderbetrokkenheid lopen zoals verwacht sterk uiteen. De jongerenwerkers vinden samenwerking met ouders belangrijk om hun werkzaamheden af te kunnen stemmen op de thuissituatie van een jongere. De ouderbetrokkenheid dient hier dus vooral een pedagogisch doel. Voor een klein deel van de jongerenwerkers heeft ouderbetrokkenheid ook een organisatorisch doel. Zij vinden de hulp van ouders bij de organisatie en uitvoer van activiteiten meer dan welkom. Over het inzetten van ouders bij activiteiten bestaan echter ook twijfels. Ouders beschikken lang niet altijd over de pedagogische kwaliteiten om met jongeren te werken. De ouders zien het jongerenwerk in

de eerste plaats als activiteitsaanbieder. De activiteiten zijn volgens hen belangrijk omdat ze het rondhangen van jongeren voorkomen. De individuele begeleiding en voorlichtingsactiviteiten brengen ouders in veel mindere mate in verband met het jongerenwerk. Dit zegt overigens niet dat deze taken minder belangrijk worden gevonden. Waarschijnlijk zijn ouders minder goed op de hoogte van deze activiteiten.

Over de concrete vormgeving van ouderbetrokkenheid lopen bij zowel ouders als jongerenwerkers de meningen sterk uiteen. Voor gezamenlijke activiteiten met ouders en jongeren zijn voor- en tegenstanders te vinden. Het gevaar bestaat volgens jongerenwerkers dat ouderbetrokkenheid de bestaande band met de jongeren onder druk zet. De verwachting dat jongerenwerkers, net als veel docenten in het onderwijs (De Wit et al., 2007) voor het leggen van de eerste contacten met ouders gebruik maken van een indirecte benadering blijkt deels op te gaan. Voor het leggen van de eerste contacten kiest de helft van de jongerenwerkers vaak voor laagdrempelige activiteiten die zich richten op alle ouders of de gehele buurt.

Ouders en jongerenwerkers hebben onderling verschillende inschattingen over de houding van jongeren ten aanzien van ouderbetrokkenheid. De in het theoretisch kader geformuleerde verwachting dat jongeren echt geen ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk willen blijkt niet altijd op te gaan. De helft van de geënquêteerde jongeren maakt het niet uit als ouders komen kijken. De verwachting dat jongeren vanaf de middelbare schoolleeftijd negatief denken over ouderbetrokkenheid bij activiteiten blijkt gedeeltelijk op te gaan. De groep jongeren die geen ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk wil bestaat zoals verwacht voornamelijk uit jongeren in de leeftijd tussen twaalf en vijftien jaar. De jongeren ouder dan vijftien jaar blijkt het echter meestal niet uit te maken dat hun ouders betrokken zijn bij het jongerenwerk. Een verklaring voor deze positievere houding is dat de jongeren zich na enkele jaren middelbare school meer onafhankelijk voelen van hun ouders, waardoor het ze niet meer uitmaakt dat hun ouders soms komen kijken.

Jongeren zijn positiever over de situatie waarbij ouders komen kijken bij activiteiten, dan over de mogelijkheid dat ouders actief deelnemen aan activiteiten. Meer dan de helft van de geënquêteerde jongeren maakt het niet uit als de jongerenwerker met zijn ouders praat. Het gaat hierbij om de houding van jongeren binnen één jongeren centrum. Het is mogelijk dat jongeren in een ander jongeren centrum een andere vertrouwensband hebben met de jongerenwerker en daardoor anders denken over ouderbetrokkenheid.

5.3 Verklaringen voor de mate van ouderbetrokkenheid

Met onderzoeksvraag 3 wordt de vraag gesteld of de achtergrondkenmerken van ouders een mogelijke verklaring vormen voor de betrokkenheid die zij tonen bij het jongerenwerk. De

verschillende kenmerken van ouders blijken in meer of mindere mate van invloed te zijn op de ouderbetrokkenheid. Ook achtergrondkenmerken van de jongeren zelf spelen een rol. Een groot deel van de opgestelde hypothesen over achtergrondkenmerken zijn gebaseerd op het model van Hoover-Dempsey en Sandler. Met uitzondering van de zelfovertuiging van ouders en hun beschikbare kennis en vaardigheden blijken de verklaringen uit het model, dat de ouderbetrokkenheid in het onderwijs verklaart, ook een rol te spelen bij de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk.

Rolopvatting van ouders: De antwoorden op de voorgelegde stellingen bieden geen ondersteuning voor de verwachting dat de rolopvatting van ouders hun betrokkenheid beïnvloedt. Jongerenwerkers merken echter dat veel ouders het tonen van betrokkenheid niet als een belangrijke ouderlijke taak beschouwen. Aangezien ruim de helft van de jongerenwerkers dit verband signaleert mag worden aangenomen dat er toch sprake is van een relatie tussen de rolopvatting van ouders en hun mate van ouderbetrokkenheid. Een verklaring voor deze tegenstrijdige resultaten is dat ouders zichzelf wel een bepaalde rol toedichten, maar dat zij hier vervolgens niet altijd daadwerkelijk naar handelen. De verwachting dat autochtone ouders het eerder dan allochtone ouders als hun taak beschouwen om zicht te hebben op de vrijetijdsbesteding van hun kinderen, wordt door de antwoorden op de stellingen niet ondersteund. De aanvullende informatie uit de interviews ondersteunt de hypothese wel. Drie jongerenwerkers en vier allochtone ouders geven aan dat het tonen van ouderbetrokkenheid niet of in mindere mate besloten ligt in de cultuur van de allochtone gemeenschappen. Op basis van deze signalen mag worden aangenomen dat de specifieke rolopvatting van allochtone ouders een belemmering kan zijn voor hun ouderbetrokkenheid. Vanwege de kleine, niet representatieve onderzoekspopulatie kan niet worden vastgesteld of allochtone of autochtone ouders meer of minder betrokken zijn. Om dezelfde reden is het ook niet mogelijk om in te gaan op de ouderbetrokkenheid van specifieke etnische groepen.

Het uitnodigen van ouders: De hypothesen dat ouders meer betrokkenheid tonen bij het jongerenwerk als het jongerenwerk uitdraagt dat ouders welkom zijn, als jongerenwerkers de ouders persoonlijk uitnodigen en wanneer ouders door hun eigen kinderen worden uitgenodigd blijken op te gaan. Ouders geven aan zich welkom te voelen bij het jongerenwerk en meer betrokkenheid te tonen wanneer ze persoonlijk worden uitgenodigd door hun kind of de jongerenwerkers. In welke mate ouders door de persoonlijke uitnodiging ook daadwerkelijk meer betrokken raken bij het jongerenwerk is op voorhand niet te zeggen.

De tijd voor ouderbetrokkenheid: Op basis van de theoretische verkenning zijn er drie hypothesen geformuleerd waarbij de achterliggende gedachte is dat de ouderbetrokkenheid van ouders afhangt van hun beschikbare tijd. De eerste hypothese stelt dat ouderbetrokkenheid toeneemt als ouders

parttime werken in plaats van fulltime. Na een vergelijking van de arbeidssituatie met de daadwerkelijke betrokkenheid van de ouders zijn er geen aanwijzingen voor een dergelijk verband. Voor de tweede hypothese die stelt dat de ouderbetrokkenheid groter is in een gezin met twee ouders dan in een gezin met één ouder is ook geen bewijs. De derde hypothese dat de ouderbetrokkenheid groter is in gezinnen met veel kinderen wordt op geen enkele manier ondersteund. De verklaring dat meer tijd voor betrokkenheid samen gaat met meer ouderbetrokkenheid blijkt discutabel. Zowel ouders als jongerenwerkers beschouwen de beperkt beschikbare tijd van ouders echter vaak wel als hoofdoorzaak van de geringe ouderbetrokkenheid. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen of er daadwerkelijk sprake is van deze samenhang. Het is ook mogelijk dat een gebrek aan tijd regelmatig als excuus wordt aangevoerd voor de beperkte ouderbetrokkenheid.

Overige verklaringen voor ouderbetrokkenheid: Naast de verklaringen voor ouderbetrokkenheid uit het model van Hoover-Dempsey en Sandler is een aantal andere verklaringen onderzocht. Over de verwachting dat moeders meer betrokkenheid tonen dan vaders kan geen conclusie worden getrokken. In het onderzoek zijn maar vier vaders geïnterviewd. Het feit dat moeders eerder wilden meewerken aan de interviews en dat verschillende vaders de aanvraag voor een interview doorspeelden naar hun vrouw, zijn signalen dat moeders wellicht meer bezig zijn met het jongerenwerk dan de vaders. Verder onderzoek is nodig om verschillen tussen vaders en moeders in kaart te brengen. Een derde van de ouders vindt het belangrijker om te weten wat hun dochter in haar vrije tijd doet dan wat hun zoon in zijn vrije tijd doet. Met deze bevinding kan geen uitspraak worden gedaan over de hypothese dat ouders eerder betrokken zijn bij het jongerenwerk dat zich richt op meisjes dan bij het jongerenwerk dat zich richt op jongens. Hiervoor is het aantal geïnterviewde jongerenwerkers die meisjes als doelgroep hebben en het aantal geïnterviewde ouders met een dochter te klein.

De verwachting dat de ouderbetrokkenheid afneemt vanaf het moment dat jongeren naar de middelbare school gaan, wordt in de interviews bevestigd. Verschillende ouders en jongerenwerkers zien een afname in ouderbetrokkenheid als jongeren naar de middelbare school gaan. Tot slot laten de onderzoeksresultaten een wisselend beeld zien over het verband tussen het gedrag van een jongere en de wil van ouders om samen te werken met het jongerenwerk. Ouders vinden de samenwerking met het jongerenwerk altijd belangrijk en zeggen samenwerking nog meer te waarderen naarmate de gedragsproblemen van hun kind ernstiger zijn. Toch merken verschillende jongerenwerkers dat ze soms buiten de deur worden gehouden wanneer er in een gezin sprake is van problemen. Een verklaring voor dit tegenstrijdige beeld is dat de ouders die meewerkten aan dit onderzoek geen kinderen hebben met ernstige gedragsproblemen. Bovendien geeft het feit dat

ouders meewerken aan het onderzoek aan dat ze waarschijnlijk niet tot de groep ouders behoren die niets met het jongerenwerk te maken wil hebben.

5.4 Stimulerende en belemmerende factoren voor ouderbetrokkenheid

In antwoord op onderzoeksvraag 4 dragen ouders en jongerenwerkers verschillende factoren aan die de ouderbetrokkenheid kunnen belemmeren of juist stimuleren. Jongerenwerkers zijn van mening dat de onbekendheid van ouders met de inhoud van het jongerenwerk voor ouders een drempel vormt om betrokken te raken. Ouders hebben hierdoor geen beeld van de mogelijkheden tot het tonen van ouderbetrokkenheid. In veel gevallen zijn ouders ook niet goed op hoogte van het activiteitenprogramma van het jongerenwerk. Volgens ouders vormt dit een belemmering voor het aanwezig zijn en deelnemen aan activiteiten. Het is niet altijd duidelijk of ouders zich ook daadwerkelijk hebben verdiept in het de activiteiten van het jongerenwerk. Ook is het niet zeker dat ouders meer betrokkenheid gaan vertonen als zij wel op de hoogte zijn van alle activiteiten.

Jongerenwerkers en ouders merken dat het realiseren van ouderbetrokkenheid moeizamer verloopt vanaf het moment dat de jongeren naar de middelbare school gaan en minder inmenging van ouders accepteren. Meerdere ouders en jongerenwerkers onderstrepen daarom het belang van het contact maken tussen ouders en jongerenwerkers tijdens de basisschoolleeftijd van de jongeren. Jongeren vinden het op deze leeftijd nog normaal als ouders contact hebben met docenten. Voor het opbouwen van een goed contact met ouders is het hebben van een positieve boodschap bij het eerste contact essentieel. Door ook positief nieuws over een jongere te melden wordt het bespreken van de problemen rondom een jongere uiteindelijk makkelijker.

5.5 Evaluatie van onderzoeksopzet

Het onderzoek levert verschillende nieuwe inzichten op over de mechanismen die de ouderbetrokkenheid beïnvloeden. De kwalitatieve benadering heeft hier aan bijgedragen doordat er tijdens de interviews kon worden ingespeeld op de antwoorden van respondenten. De keuze voor een kwalitatieve benadering lijkt juist geweest. De generaliseerbaarheid van de kwalitatieve onderzoeksresultaten is zoals inmiddels uitvoerig besproken beperkt. De uitdaging voor vervolgonderzoek is om een grootschalig onderzoek uit te zetten waarmee de verwachtingen over de mechanismen achter ouderbetrokkenheid kwantitatief getoetst kunnen worden.

Tijdens het onderzoek is tegen verschillende knelpunten aangelopen waar in vervolgonderzoek rekening mee moet worden gehouden. Ouders vinden het niet vanzelfsprekend om deel te nemen aan een onderzoek over het jongerenwerk. Het introduceren van het onderzoek en het overhalen tot deelname kost daardoor veel tijd. In dit onderzoek is voor het benaderen van ouders gebruik

gemaakt van het bestaande netwerk van de jongerenwerkers. Een nadeel hiervan is dat zij vooral ouders in hun netwerk hebben die al betrokken zijn bij het jongerenwerk. Verder bleek het vaak toch lastig te zijn om via de jongerenwerkers de contactgegevens van ouders te bemachtigen. Verschillende jongerenwerkers gaven aan dat ze de bestaande vertrouwensband met de jongeren niet onder druk wilden zetten. Voor vervolgonderzoek is het raadzaam om naar manieren te zoeken waarbij alle ouders die te maken hebben met het jongerenwerk worden benaderd. Bij het benaderen van ouders bleken vaders moeilijker over te halen voor deelname aan het onderzoek dan moeders. Het is aan te raden om in vervolgonderzoek bij het zoeken naar geschikte respondenten extra tijd te reserveren voor het benaderen van vaders.

Tijdens de literatuurstudie voor het theoretisch kader werd duidelijk dat er binnen het wetenschappelijk onderzoek naar ouderbetrokkenheid nauwelijks specifieke aandacht is voor de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk. Dit onderzoek is daarmee een aanvulling op de nog schaarse wetenschappelijke kennis op het gebied van ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk. In het onderzoek is naast de visie van jongerenwerkers en ouders op ouderbetrokkenheid ook naar de visie van de jongeren gevraagd. In eerder wetenschappelijk onderzoek naar ouderbetrokkenheid bij het onderwijs werd nauwelijks aandacht besteed aan de visie van jongeren. Tijdens het onderzoek is gebleken dat door ook aandacht te besteden aan de visie van jongeren er een vollediger en genuanceerder beeld van de mechanismen achter ouderbetrokkenheid gegeven kan worden. De houding van jongeren ten opzichte van ouderbetrokkenheid blijkt som bijvoorbeeld anders te liggen dan het beeld dat de jongerenwerkers en ouders hierover schetsen. Het valt aan te raden om ook in vervolgonderzoek naar ouderbetrokkenheid aandacht te besteden aan de houding van de jongeren zelf. Een mooie onderzoekssetting voor vervolgonderzoek zou zijn dat de ouders en jongeren uit hetzelfde gezin deelnemen aan het onderzoek. Een dergelijke setting maakt het mogelijk om de invloed van een jongere op de mate van betrokkenheid van zijn ouders grondiger te analyseren. In dit onderzoek was dit niet haalbaar.

5.6 Beleidsadvies

Het onderzoek levert verschillende relevante inzichten op voor het beleid met betrekking tot ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk. Op basis van het onderzoek zijn ook een aantal adviezen te geven die gelijk in de praktijk kunnen worden toegepast.

Stel de definitie en het doel van ouderbetrokkenheid scherp binnen de organisatie.

Jongerenwerkers hebben verschillende visies op zowel de doelen als de concrete invulling van ouderbetrokkenheid. Voor het succesvol stimuleren van ouderbetrokkenheid is het van belang om binnen Tandem regelmatig scherp te stellen wat er wordt verstaan onder ouderbetrokkenheid en

met welk doel ouderbetrokkenheid wordt gestimuleerd. Het is hierbij raadzaam om in het achterhoofd te houden dat ouderbetrokkenheid meer omvat dan het helpen bij activiteiten. Ouders kunnen ook betrokkenheid tonen in de thuisomgeving. Deze vorm van ouderbetrokkenheid kan gestimuleerd worden door ouders goed te informeren over de activiteiten van het jongerenwerk. Daarnaast is het belangrijk om nieuwe inzichten over concrete vormen van ouderbetrokkenheid met elkaar te delen. De onderlinge afstemming tussen jongerenwerkers en het management van Tandem vindt inmiddels plaats in de Action Learning Group Ouderbetrokkenheid. Gezien de vele informatie die uit de interviews met ouders naar boven komt, is het ook in de toekomst van meerwaarde om naar de behoefte en visie van ouders te informeren.

Informeer ouders over het jongerenwerk en mogelijkheden tot betrokkenheid.

Het is voor ouders niet altijd duidelijk wat het jongerenwerk precies inhoudt en ouders weten vaak niet op welke manier ze betrokken kunnen zijn. Actief informeren over de werkzaamheden van het jongerenwerk en het aandragen van concrete vormen van ouderbetrokkenheid stimuleren de ouderbetrokkenheid. Deze uitleg is van belang omdat het voor ouders soms niet vanzelfsprekend blijkt te zijn om een actieve rol te hebben in de vrijetijdsbesteding van hun kind. Een aantal ouders geeft aan niet of te laat op de hoogte te zijn van activiteiten van het jongerenwerk. Het communiceren van de activiteitenagenda verdient daarom meer aandacht.

Nodig ouders persoonlijk uit.

Ouders zeggen eerder te komen kijken bij activiteiten of deel te nemen aan activiteiten als zij een persoonlijke uitnodiging ontvangen van hun kind of van de jongerenwerker. Het valt daarom aan te bevelen om extra in te zetten op het persoonlijk uitnodigen van ouders door jongerenwerkers. Bij de persoonlijke uitnodiging door jongeren is het van belang dat zij de juiste en volledige boodschap doorgeven aan hun ouders. De mondelinge uitnodiging van de jongeren kan hiervoor worden begeleid met een korte brief of flyer.

Realiseer ouderbetrokkenheid tijdens de basisschoolleeftijd van jongeren en werk hierbij samen met basisscholen.

Voor het succesvol realiseren van ouderbetrokkenheid lijkt het van belang te zijn om tijdens de basisschoolleeftijd van een jongere al contact te leggen tussen jongerenwerkers, ouders en jongeren. Tijdens de basisschoolleeftijd vinden jongeren het nog normaal dat ouders met andere volwassenen over hun kinderen. Het is aan te raden om voor het stimuleren van ouderbetrokkenheid de samenwerking met basisscholen verder in te bedden binnen het jongerenwerk.

Bronnenlijst

- Adams, K.S. & Christenson, S.L. (2000). Trust and the family-school relationship: An examination of parent-teacher differences in elementary and secondary grades. *Journal of School Psychology, 38*: 447-497.
- Anderson, K.J. & Minke, K.M. (2007). Parent Involvement in Education: Toward an Understanding of Parents' Decision Making. *The Journal of Educational Research, 100*, (5), p. 311-323.
- Aunola, K. & Nurmi, J.E. (2005). The role of parenting styles in children's problem behavior. *Child Development, 7*, p. 1144-1159.
- Baarda, B., Goede, M. de & Teunissen, J. (2005). *Basisboek kwalitatief onderzoek*. Houten: Stenfert Kroese.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.
- Bekkers, R. (2005). *Geven van tijd: vrijwilligerswerk*. In: Schuyt, Th.N.M. & Gouwenberg, B.M. *Geven in Nederland 2005: Giften, Legaten, Sponsoring en Vrijwilligerswerk*. Den Haag: Elsevier Overheid, p. 80-92.
- Bernard, H.R. (2006). *Research methods in anthropology: Qualitative and quantitative approaches*. Oxford: AltaMira Press.
- Biddle, B.J. (1986). *Recent developments in role theory*. University of Missouri-Columbia.
- Booijink, M. (2007). *Terug naar de basis. Mogelijkheden voor het verbeteren van de communicatie tussen leerkrachten en allochtone ouders in het primair onderwijs*. Universiteit Leiden.
- Bornstein, M.H., Hahn, C., Suwalsky, J.T.D. & Haynes, O.M. (2003). *Socioeconomic status, parenting, and child development: The Hollingshead Four-Factor Index of Social Status and the Socioeconomic Index of Occupations*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Publishers
- Bronneman-Helmers, H.M. (1999). *Scholen onder druk: op zoek naar de taak van de school in een veranderende samenleving*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.
- Dauber, S.L. & Epstein, J.L. (1989). *Parent attitudes and practices of parent involvement in inner-city elementary and middle schools*. Baltimore: Center for Research on Elementary and Middle Schools.
- Deslandes, R. & Bertrand, R. (2005). Motivation of parent involvement in secondary-level schooling. *Journal of Educational Research, 98*, p. 164-175.
- Dom, L. (2006). *Ouders en scholen*. Gent: Academia Press.
- Driessen, G. (2001). Ethnicity, forms of capital, and educational achievement. *International Review of Education, 47*, p. 513-538.
- Driessen, G. & Bezemer, J. (1999). *Islamitisch basisonderwijs. Schipperen tussen identiteit en kwaliteit?* Nijmegen: ITS.

- Epstein, J.L. (1995). School/Family/Community Partnerships: Caring for the Children We Share. *Phi Delta Kappan*, 76, (9), p. 701-712.
- Ewijk, H. van (2010). *Youth work in the Netherlands - History and future direction*. In Verschelden, G., Coussée, F., Van de Walle, T. & Williamson, H. *The history of youth work in Europe and its relevance for youth policy today*. Council of Europe, p. 69-82
- Fan, X., & Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13, p. 1-22.
- Flentge, E. (2007). *Ouderbetrokkenheid bij school ontstaat niet vanzelf*. Almere: Vereniging voor Openbaar Onderwijs.
- Gemeente Helmond (2008). *Eindrapport Integraal Jeugdbeleid*. Helmond.
- Gemeente Nijmegen (2008). *Jeugdmonitor Nijmegen*. Nijmegen.
- Gemeente Nijmegen (2009). *Integraal jeugdbeleid. Geen kans onbenut. Een startnotitie voor het beleidskader 2010-2014*. Nijmegen.
- Gemeente Rotterdam (2005). *Bestuursakkoord Onderwijs en Jeugd – Jongerenwerk in Rotterdam*. Rotterdam.
- Gemeente Utrecht. (2005). *Beleidsnota kinder- en jongerenwerk 2005-2007*. Utrecht.
- Ginkel, F. van, Noorda, J. & Veenbaas, R. (2007). *Jongerenwerk: stand van zaken en perspectief*. Utrecht: Nederlands Jeugd Instituut.
- Green, C.L., Walker, J.M., Hoover-Dempsey K.V. & Sandler, H.M. (2007). Parents' Motivations for Involvement in Children's Education: An Empirical Test of a Theoretical Model of Parental Involvement. *Journal of Educational Psychology*, 99, (3), p. 532-544.
- Griensven, R., van & Smeets, K. (2003). *Jeugd en jongerenwerk in Nederland. Huidige stand van zaken vanuit gemeentelijk perspectief*. Den Haag: SGBO.
- Grozier, G. (2001). Excluding parents: The decentralisation of parental involvement. *Race, Ethnicity and Education*, 4, (4), p. 329-341.
- Gutman, L.M. & Midgley, C. (2000). The role of protective factors in supporting the academic achievement of poor African American students during the middle school transition. *Journal of Youth and Adolescence*, 29, p. 233-248.
- Hagenaars, P. (2009). *Naar vernieuwing van het jongerenwerk in Nijmegen*. Nijmegen: Tandem Nijmegen.
- Hanafin, J. & Lunch, A. (2002). Peripheral Voices: Parental involvement, social class, and educational disadvantage. *British Journal of Sociology of Education*, 23, (1), p. 35-49.
- Hart, H. 't, Boeije, H. & Hox, J. (2005). *Onderzoeksmethoden*. Amsterdam: Boom Onderwijs.

Hazekamp, J. & Zande, I. van der (1987). *Jongeren. Nieuwe wegen in de sociale pedagogiek*. Amsterdam: Boom Uitgeverij.

Hoff, C.A. van 't (1991). 'Gezagsverhoudingen binnen Marokkaanse gezinnen'. *Tijdschrift voor Criminologie*, 33, p. 130-142.

Hoover-Dempsey, K.V. & Sandler, H.M. (1995). Parental involvement in children's education: Why does it make a difference? *Teachers College Record*, 97, p. 310-331.

Hoover-Dempsey, K.V. & Sandler, H.M. (1997). Why do parents become involved in their children's education? *Review of Educational Research*, 67, p. 3-42.

Hoover-Dempsey, K.V., Walker, J.M.T., Sandler, H.M., Whetsel, D., Green, C.L., Wilkins, A.S. & Closson, K.E. (2005). Why do parents become involved? Research findings and implications. *Elementary School Journal*, 106, p. 105-130.

Howitt, D., Cramer, D., Hermans, J. & Rouckhout, D. (2007). *Methoden en technieken in de psychologie*. Amsterdam: Pearson Education.

Hubberstey, C. (2001). Client Involvement as a Key Element of Integrated Case Management. *Child and Youth Care Forum*, 30, (2), p. 83-97.

Jong, J.D.A. (2007). *Kapot moeilijk: een etnografisch onderzoek naar opvallend delinquent groepsgedrag van 'Marokkaanse' jongens*. Amsterdam: Uitgeverij Askant.

Kohl, G.O., Lengua, L.J. & McMahon, R.J. (2000). Parent involvement in school conceptualizing multiple dimensions and their relations with family and demographic risk factors. *Journal of School Psychology*, 38, p. 501-523.

Lans, J. van der (2010). *Erop- af! De nieuwe start van het sociaal werk*. Amsterdam: Uitgeverij Augustus.

Lopez, G. (2001). The Value of Hard Work: Lessons on Parent Involvement from an (Im)migrant Household. *Harvard Educational Review*, 71, (3), p. 416-438.

Manz, P.H., Fantuzzo, J.W. & Power, T.J. (2004). Multidimensional assessment of family involvement among urban elementary students. *Journal of School Psychology*, 42, (6) p. 461-475.

Maso, I. & Smaling, A. (1998). *Kwalitatief onderzoek: praktijk en theorie*. Amsterdam: Boom.

Matza, L.S., Kupersmidt, J.B. & Glenn, D.M. (2001). Adolescents' perceptions and standards of their relationships with their parents as a function of sociometric status. *Journal of Research on Adolescence*, 11, p. 245-272.

Merens, A., Brakel, M. van den, Hartgers, M. & Hermans, B. (2011). *Emancipatiemonitor 2010*. Den Haag: SCP/CBS.

Mikkelsen, B. (2005). *Methods for development work and research: a new guide for practitioners*. Londen: Sage Publications.

Onderwijsraad (2010). *Ouders als partners. Versterking van relaties met en tussen ouders op school*. Den Haag: Onderwijsraad.

Operatie Jong (2003). *Operatie Jong. Samen werken aan integraal jeugdbeleid*. Den Haag/Zoetermeer: Ministeries van BZK, Justitie en SZW.

Pels, T. (2000). *Opvoeding en integratie. Een vergelijkende studie van recente onderzoeken naar gezinsopvoeding en de pedagogische afstemming tot gezin en school*. Assen: Van Gorcum.

Simon, B.S. (2004). High school outreach and family involvement. *Social Psychology of Education*, 7, p. 185-209.

Smit, F., Driessen, G., Slegers, P. & Hoop, P. (2003). Ethnic minority parents and schools: Strategies to improve parental involvement and participation. Paper gepresenteerd tijdens de *European Research Network About Parents in Education (ERNAPE) Conference*. September, 4-6. Polen: Gdansk.

Smit, F., Driessen, G., Sluiter, R. & Brus, M. (2008). *Ouders en innovatief onderwijs. Ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie op scholen met vormen van 'nieuw leren'*. Nijmegen: ITS.

Smit, F., Sluiter, R. & Driessen, G. (2006). Literatuurstudie ouderbetrokkenheid in internationaal perspectief. Nijmegen: ITS

Svensson, R. (2004). *Shame as a Consequence of the Parent-Child Relationship A Study of Gender Differences in Juvenile Delinquency*. Stockholm University.

Todd, E.S. & Higgins, S. (1998). Powerlessness in Professional and Parent partnerships. *British Journal of Sociology of Education*, 19, (2), p. 227-236.

Verhoeven, J., Devos, G., Stassen, K. & Warmoes, V. (2003). *Ouders over scholen*. Antwerpen: Garant.

Vogels, R. (2002). *Ouders bij de les. Betrokkenheid van ouders bij de school van hun kind*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.

Weiss, H.B., Mayer, E., Kreider, H., Vaughan, M., Dearing, E., Hencke, R. & Pinto, K. (2003). Making it work: Low-income working mothers' involvement in their children's education. *American Educational Research Journal*, 40, p. 879-901.

Werkgroep Bundeling van krachten (1986). Versterking van het jeugdwerk. *Jeugd en samenleving*, 16, (1), p. 15-23.

Winter, M. de (2003). *De verbindende taak van het jongerenwerk. Buurtpedagogen in dialoog en confrontatie met jongeren*. Utrecht: Universiteit Utrecht.

Wit, C. de (2005). *Ouders als educatieve partner. Een handreiking voor scholen*. Den Haag: Q*Primair.

Wit, C. de, Beek, S. & Rooijen, A. van (2007). *Samen kun je meer dan alleen. Educatief partnerschap met ouders in primair en voortgezet onderwijs*. Den Haag : Q*Primair

Bijlagen

Bijlage A: Interviewhandleiding voor jongerenwerkers

1 Algemene informatie

Datum:

Naam jongerenwerker:

Werkzaam in de wijken:

Takenpakket van de jongerenwerker (*ambulante begeleiding, accommodatiegericht, individuele begeleiding*):

2 Huidige vormen van ouderbetrokkenheid

Op welke manieren zijn ouders betrokken bij het jongerenwerk dat u verzorgt?

Wat is volgens u het algemene beeld van de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk in Nijmegen?

Zijn er specifieke activiteiten gericht op ouderbetrokkenheid? Zo ja, welke?

Hoe verlopen deze specifieke activiteiten gericht op ouderbetrokkenheid?

3 Visie op het nastreven van ouderbetrokkenheid

Vindt u het nodig om ouders te betrekken bij het jongerenwerk? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Welke vorm van ouderbetrokkenheid streeft u na?

(*Doorvragen naar concrete activiteiten waarin deze vormen gerealiseerd kunnen worden*).

Welke strategie gebruikt u voor het leggen van de eerste contacten met ouders? (*algemene activiteiten gericht op meerdere ouders, direct contact ouder*) Waarom?

Bij welke leeftijdscategorieën van de jongeren moeten de ouders volgens u worden betrokken bij het jongerenwerk?

4 Factoren die ouderbetrokkenheid belemmeren/stimuleren

Welke belemmeringen signaleert u bij het realiseren van ouderbetrokkenheid?

Willen ouders volgens u betrokken worden bij het jongerenwerk?

    Zo ja, waarom en op welke manier?

    Zo nee, waarom niet?

Wat zijn succesvolle manieren om ouders te betrekken bij het jongerenwerk?

Komt de visie van jongerenwerkers en de ouders over opvoedingsverantwoordelijkheden meestal overeen? Op welke punten wel, op welke punten niet?

5 Setting voor het realiseren van ouderbetrokkenheid

(alleen vragen als nog niet eerder naar voren is gekomen tijdens het interview)

Voor het realiseren van ouderbetrokkenheid zijn verschillende concrete vormen mogelijk. In welke vorm(en) kan ouderbetrokkenheid volgens u het best gerealiseerd worden? *(bijv. in gezamenlijke doeactiviteiten, ouders die komen kijken of juist activiteiten waar juist allen ouders aanwezig zijn)*

Welke concrete vormen van ouderbetrokkenheid hebben volgens u de voorkeur van ouders?

Wat vinden jongeren er van als hun ouders betrokken worden bij het jongerenwerk?

6 Verschillen tussen ouders in de mate van ouderbetrokkenheid

Ziet u verschillen tussen vaders en moeders in de mate van betrokkenheid? Zo ja, welke verschillen ziet u en waardoor worden deze verschillen veroorzaakt?

Zijn er verschillen zichtbaar tussen allochtone en autochtone ouders in hun mate van ouderbetrokkenheid?

Zo ja, op welke punten merkt u dit?

Hoe speelt u op deze verschillen in?

Welke verschillen signaleert u binnen de groep niet westerse allochtone ouders in hun mate van betrokkenheid? En in hoeverre zijn deze verschillen toe te schrijven aan hun culturele achtergrond? Zo ja, hoe?

Zijn er verschillen zichtbaar tussen de ouderbetrokkenheid bij jongensactiviteiten en ouderbetrokkenheid bij meisjesactiviteiten?

Wanneer een jongere grote problemen heeft, tonen ouders dan juist meer of minder betrokkenheid bij het jongerenwerk?

7 Tot slot:

Heeft u nog vragen of opmerkingen naar aanleiding van dit interview?

De planning van het vervolgonderzoek uitleggen.

Voor het onderzoek is het belangrijk om ook ouders van de jongeren die te maken hebben met het jongerenwerk van Tandem te interviewen. Ik wil hiervoor per jongerenwerker 3 ouders bereiken.

Hierbij ben ik geïnteresseerd ouders die:

- nog niet betrokken zijn bij het jongerenwerk en waarmee nog maar weinig contact is.
- niet meer betrokken zijn bij het jongerenwerk, maar dit voorheen wel waren
- ouders die betrokken zijn bij het jongerenwerk

Kent u ouders die ik kan benaderen voor een interview? Alle informatie die in het interview naar voren komt wordt vertrouwelijk behandeld. Het is de bedoeling dat er geen jongerenwerkers aanwezig zijn bij deze interviews.

Bijlage B: Interviewhandleiding voor ouders

Uitleg voor interviewer

(voorafgaand aan het interview weet de interviewer of er kinderen van de respondent deelnemen aan het jongerenwerk van Tandem en ongeveer op welke manier: activiteiten en/of individuele begeleiding)

Verschillende vragen gaan in op de activiteiten. Als blijkt dat de respondent niet precies op de hoogte is van de activiteiten kan gebruik worden gemaakt van onderstaande lijst met activiteiten om zo de respondent meer sturing te geven in het interview.

- Inloop in het jongerencentrum
- Preventieactiviteiten op thema's als vuurwerk, alcohol/drugs, seksualiteit en schuldhulpverlening.
- Voetbaltoernooien "Buurtbattle"
- Fitness en andere sporten via het jongerenwerk
- Sport en spel activiteiten tijdens de zomertour
- Muziek en overige culturele projecten
- Ambulant jongerenwerk (straathoekwerkers)
- Individuele begeleiding door een jongerenwerker
- Gesprekken en projecten op de basisschool
- Moeder of vader avonden

(indien nodig aanvullen dat jongerenwerk ook een pedagogische taak vervult)

1 Uitleg over doel van het onderzoek

Onderzoek van welzijnsorganisatie Tandem naar wat ouders vinden over het jongerenwerk in Nijmegen.

Onderzoek ook in het kader van mijn afstudeeronderzoek Sociologie van de Universiteit Utrecht.

2 Uitleg over het interview

Alles wat in dit interview wordt besproken wordt vertrouwelijk behandeld. *(aan geïnterviewde uitleggen wat dit inhoudt).*

In het interview stel ik verschillende vragen over het jongerenwerk. Hierbij gaat het om uw mening. Vraag gerust om uitleg als iets niet duidelijk is en geef aan als er vragen zijn waarover u niets kunt of wilt vertellen.

We beginnen met een aantal vragen. Daarna leg ik u een paar stellingen voor waarover u kunt aangeven of u het hiermee eens of oneens bent. *(navragen of alles duidelijk is).*

3 Bekendheid met het jongerenwerk van Tandem:

3.1 Kent u Tandem? En zo ja, waarvan?

3.2 Weet u wat het jongerenwerk van Tandem doet? (zo ja, doorvragen wat respondent weet. Zo nee, kort toelichten)

3.3 Hoeveel kinderen van u nemen of hebben deelgenomen aan activiteiten van het jongerenwerk?

3.4 Welke leeftijd hebben uw kinderen?

3.5 Weet u hoe het jongerencentrum heet waar uw zoon/dochter naartoe gaat? (doorvragen of ook de locatie bekend is bij de respondent)

3.6 Hoe vaak bezoekt uw zoon/dochter activiteiten van het jongerenwerk van Tandem? *(doorvragen wanneer en wat voor een soort activiteiten en vragen wat laatste keer was)*

3.7 Wat weet u van wat uw kind doet bij het jongerenwerk? *(doorvragen of respondent altijd op de hoogte is als kind naar het jongerenwerk gaat)*

4 Deelname aan activiteiten

4.1 Heeft u het thuis met uw kinderen wel eens over het jongerenwerk? Zo ja, waar hebben jullie het over? *(doorvragen of het kind dit uit zichzelf doet of dat de ouder hier zelf naar vraagt)*

4.2 Bent u wel eens bij activiteiten van het Tandem jongerenwerk geweest? *(doorvragen hoe men hierbij kwam, door wie uitgenodigd, wat voor een activiteit het was en wat de respondent ervan vond).*

4.3 Heeft u wel eens een jongerenwerker van Tandem gesproken? Zo ja, hoe vaak spreekt u hem/haar? *(doorvragen wanneer dit was, wie met wie contact zocht en voorzichtig vragen wat de reden was van het contact)*

4.4 Heeft u wel eens geholpen bij een activiteit? *(Zo ja, doorvragen waaruit de hulp bestond en waarom?)*

4.5 Hoe zou u kind het vinden als u aanwezig bent bij een activiteit van het jongerenwerk?

5 Visie van respondent over het jongerenwerk

Tandem is erg benieuwd naar hoe u tegen het jongerenwerk aankijkt.

5.1 Vindt u het belangrijk dat Tandem jongerenwerk activiteiten organiseert en een aanspreekpunt voor jongeren in uw wijk is? *(zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?)*

5.2 Wat vindt u de belangrijkste taken van het jongerenwerk?

5.3 Zijn er nog andere manieren waarop het jongerenwerk u of uw kind kan helpen? *(zo ja, welke? Vragen naar welke activiteiten of ondersteuning Tandem kan bieden)*

5.4 Soms organiseert Tandem ook activiteiten voor ouders. Hebt u hier wel eens van gehoord? *(zo ja, doorvragen wat respondent heeft gehoord en of er ook deelgenomen is)*

5.5 Welke soort activiteiten lijken u eventueel leuk om aan deel te nemen? *(doorvragen of ze dan meer betrokken zouden zijn)*

5.6 Komt het wel eens voor dat u wilde deelnemen of kijken bij een activiteit, maar dat dit uiteindelijk niet is gelukt? *(doorvragen welke omstandigheden, doorvragen naar de frequentie)*

6 Achtergrondkenmerken van respondent

Graag wil ik een aantal algemene vragen over u en uw gezin stellen. Ik gebruik deze informatie om een totaal beeld te krijgen van de mensen die betrokken zijn bij het jongerenwerk.

6.1 Heeft u een baan? Zo ja, voor hoeveel uur per week?

6.2 Mag ik vragen wat voor een werk u doet? (*doorvragen naar welke opleiding is gevolgd*).

6.3 Uit hoeveel mensen bestaat uw gezin?

(*navragen of er een partner in het huishouden aanwezig is*)

6.4 Door interviewer zelf in te vullen: *geslacht van de respondent: man/vrouw*

6.5 Mag ik vragen in welk land u geboren bent? (*alleen vragen als nog niet bekend is*)

7 Stellingen

U krijgt nu van mij een papier met stellingen over ouders en het jongerenwerk. Ik wil graag weten wat u van de stellingen vindt. U kunt per stelling aangeven in hoeverre u het eens of oneens bent.

Stelling 1:

Ik wil als ouder op de hoogte zijn van wat mijn kind in zijn vrije tijd buitenshuis doet.

Volledig eens eens Niet eens/niet oneens oneens Volledig oneens Weet niet

Stelling 2:

Jongeren vinden het leuk als ouders belangstelling hebben voor hun activiteiten in hun vrije tijd?

Volledig eens eens Niet eens/niet oneens oneens Volledig oneens Weet niet

Stelling 3:

Ik heb het idee dat jongerenwerkers het prettig vinden om contact te hebben met ouders.

Volledig eens eens Niet eens/niet oneens oneens Volledig oneens Weet niet

Stelling 4:

Wanneer ik persoonlijk door de jongerenwerker wordt uitgenodigd zal ik eerder deelnemen of komen kijken bij een activiteit.

Volledig eens eens Niet eens/niet oneens oneens Volledig oneens Weet niet

Stelling 5:

Helpen bij het jongerenwerk is meer iets voor moeders dan voor vaders.

Volledig eens eens Niet eens/niet oneens oneens Volledig oneens Weet niet

Stelling 6:

Ik houd me minder bezig met de activiteiten van het jongerenwerk vanaf het moment dat mijn zoon/dochter naar de middelbare school gaat.

volledig eens eens niet eens/niet oneens oneens volledig oneens weet niet

Stelling 7:

Ik ben als ouder welkom bij de activiteiten van het jongerenwerk.

volledig eens eens niet eens/niet oneens oneens volledig oneens weet niet

Stelling 8:

Hoe dichter mijn zoon/dochter bij de leeftijd van 21 jaar komt, des te minder behoefte heb ik aan contact met het jongerenwerk.

volledig eens eens niet eens/niet oneens oneens volledig oneens weet niet

Stelling 9:

Ik heb de samenwerking met het jongerenwerk vooral nodig als mijn zoon/dochter grote gedragsproblemen heeft.

volledig eens eens niet eens/niet oneens oneens volledig oneens weet niet

Stelling 10:

Ik zal eerder deelnemen of komen kijken bij een activiteit in de vrije tijd van mijn zoon/dochter als hij/zij mij persoonlijk uitnodigt.

volledig eens eens niet eens/niet oneens oneens volledig oneens weet niet

Stelling 11:

Ik vind het belangrijker om te weten wat mijn dochter doet in haar vrije tijd dan wat mijn zoon doet in zijn vrije tijd.

volledig eens eens niet eens/niet oneens oneens volledig oneens weet niet

Stelling 12:

Door belangstelling te tonen voor de vrijetijdsbesteding van mijn zoon/dochter gaat hij/zij zich beter gedragen.

volledig eens eens niet eens/niet oneens oneens volledig oneens weet niet

Stelling 13:

Ik ga als ouder sneller naar vrijetijdsactiviteiten van mijn dochter dan naar de vrijetijdsactiviteiten van mijn zoon.

volledig eens eens niet eens/niet oneens oneens volledig oneens weet niet

Stelling 14:

Ik wil bij gedragsproblemen van mijn zoon/dochter zo min mogelijk met het jongerenwerk te maken hebben.

volledig eens   eens   niet eens/niet oneens   oneens   volledig oneens   weet niet

Stelling 15:

Ik ben als ouder niet verantwoordelijk voor het gedrag van mijn zoon/dochter buitenshuis.

volledig eens   eens   niet eens/niet oneens   oneens   volledig oneens   weet niet

8 Eventueel aanvullende vragen

(als tijdens het interview de indruk is ontstaan dat de respondent mogelijk nog een waardevolle toevoegingen heeft op het thema ouderbetrokkenheid hier nu naar vragen).

8.1 Hoe zou Tandem volgens u de ouderbetrokkenheid bij het jongerenwerk kunnen versterken?

9 Bedanken en afsluiten

Bijlage C: Vragenlijst jongeren

Hallo,

Voor mijn stage opdracht wil ik je graag een aantal vragen stellen over de activiteiten in de Jukebox.

Ik hoop dat je mij wilt helpen door de vragenlijst in te vullen. Je hoeft geen naam in te vullen.

Alvast bedankt.

Groeten, Camiel Margry

1 Hoe oud ben je? ..... jaar

2 Ik ben een jongen / meisje

3 Hoe vaak kom je in de Jukebox?

meerdere keren per week

1x per week

minder dan 1x per week

4 Weten je ouders wanneer je naar de Jukebox gaat?

altijd

meestal wel

soms

meestal niet

nooit

5 Praat je thuis wel eens over de activiteiten in de Jukebox?

altijd

meestal wel

soms

meestal niet

nooit

6 Komen je ouders wel eens kijken bij activiteiten van de Jukebox?

nee ja, namelijk bij .....

7 Hoe zou je het vinden als je vader of moeder komt kijken bij een activiteit?

Leuk

Maakt me niet uit

Liever niet

Dit wil ik nooit

8 Hoe zou je het vinden om samen met je vader of moeder een activiteit te doen?

Leuk

Maakt me niet uit

Liever niet

Dit wil ik nooit

9 Is er een activiteit die jou leuk lijkt om samen met ouders te doen? Zo ja, welke activiteit?

nee ja, namelijk .....

10 Denk je dat jouw vader of moeder komt als je ze uitnodigt om te kijken of mee te doen bij een activiteit?

Ja Nee, omdat

.....

11 Wat vind je ervan als Marzouk of Arno met jouw ouders praat?

Dit vind ik leuk omdat .....

Dit maakt me niets uit

Dit wil ik liever niet omdat .....

Dit wil ik echt niet omdat .....

Als je nog iets wilt zeggen over de vragen dan kan dat achter op dit papier.